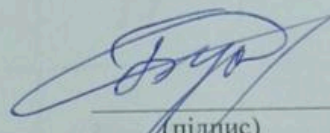

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування**

**ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
на тему: «Використання офшорів підприємствами України»**

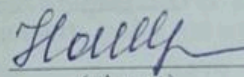
Здобувача вищої освіти II курсу,
групи ОМП-21-1,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування»

(підпис)

Бунечко Жанни
Олегівни

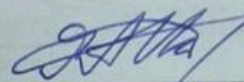
/ Науковий керівник

(підпис)

Прокопенко Ірина
Адольфівна,
к.е.н., доцент

Керівник освітньо-професійної
Програми

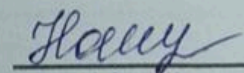

(підпис)

Ізмайлов
Ярослав
Олексійович,
д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

В.о. завідувача кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.,
к.е.н., доцент

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 6 20.01.2023 Г. Г. Г.
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 20.01.2023 Г. Г. Г.
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 85/В/4 02.02.2023 Г. Г. Г.
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Романов І.Л.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

Іванишина О.С.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Ізмайлов Я.О.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Ю.В. Панура
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії:

[підпис]
(підпис)

Яруш М.В.
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	---

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ

1. Міст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30		26	Грокопемко І.А. Hall
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10		9	
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5		5	
4. Рецензент	від 0 до 5		5	
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50		45	

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 10	7		Романов І.А.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	23		Ванущина О.С. Hovest
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	7		Григор'єв Д.О. Grit
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		Памура Ю.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	85		Грушев М.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	4 (добре)	02.02.2023	Романов І.А. Ванущина О.С. Григор'єв Д.О. Памура Ю.В. Грушев М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

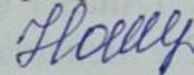
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую

В.о. завідувача кафедри

Іванишина О.С.

«29» 10 2021

**Завдання на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти
Бунечко Жанні Олегівні**

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Використання офшорів підприємствами України»

2. Затверджена наказами ректора від 26.01.2022 № 115, від 06.09.2022 № 815

3. Строк здачі закінченої роботи - 24.01.2023

4. Цільова установка дати оцінку ефективності функціонування податкових органів та надати рекомендації щодо покращення існуючої системи оцінювання, дослідивши міжнародний досвід.

Метою дипломної роботи є визначення теоретико-організаційних основ офшорів, особливостей функціонування офшорних підприємств в сучасних умовах та основних напрямків протидії негативним наслідкам діяльності офшорних юрисдикцій.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є механізм використання офшорів підприємствами України.

Предметом дослідження є офшорна діяльність підприємств України.

Вихідні дані до роботи податкова та фінансова звітність ТОВ «Тедіс-Україна», сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 5 таблиць, 4 рисунки.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

Розділ I. Теоретичні засади функціонування офшорів та офшорних підприємств

1.1 Теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів.

1.2 Поняття та організаційно-правові засади функціонування офшорних підприємств.

1.3 Передумови виникнення офшорних підприємств в Україні.

Розділ II. Практичні аспекти використання офшорів підприємствами України

2.1 Аналіз функціонування офшорних підприємств в Україні.

2.2 Механізм використання офшорів тов «тедіс Україна».

2.3 Регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні.

Розділ III. проблеми та шляхи вирішення використання офшорними підприємствами в Україні

3.1 Шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами.

3.2 Можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств.

7. Календарний план виконання роботи

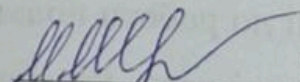
№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	18.10.21	18.10.21
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	31.10.21	31.10.21
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	12.11.21	12.11.21
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	11.02.22	11.02.22
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.22	20.05.22
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	21.11.22
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	14.12.22
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	24.01.23
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	19.12.22	19.12.22
10.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.23	26.01.23
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	30.01.23	30.01.23
12.	Попередній захист роботи	22-23.01.23	22-23.01.23
13.	Захист дипломної роботи	02-03.02.23	02-03.02.23

Дата видачі завдання «31» жовтня 2021

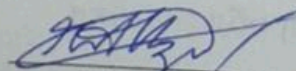
8. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

10. Керівник освітньо-професійної програми

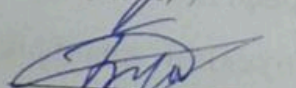
11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Прокопенко І.А.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Ізмайлов Я.О.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Бунечко Ж.О.

АНОТАЦІЯ

«Використання офшорів підприємствами України»

Мета роботи – визначення теоретико-організаційних основ офшорів, особливостей функціонування офшорних підприємств в сучасних умовах та основних напрямків протидії негативним наслідкам діяльності офшорних юрисдикцій.

Завданнями роботи є: розглянути теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів; визначити поняття та організаційно-правові засади функціонування офшорних підприємств; охарактеризувати передумови виникнення офшорних підприємств в Україні; проаналізувати функціонування офшорних підприємств в Україні; дослідити механізм використання офшорів ТОВ «Тедіс Україна»; розглянути регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні; розглянути шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України; визначити можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств.

Предметом дослідження є офшорна діяльність підприємств України.

Об'єктом дослідження є механізм використання офшорів підприємствами України.

За результатами дослідження сформульовані шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України та створення ефективного механізму функціонування офшорних підприємств в Україні.

Одержані результати можуть бути використані у роботі Державної податкової служби України при розробці нормативно-правових актів щодо регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні.

Дипломна робота містить 84 сторінки, 5 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел з 74 найменувань.

Ключові слова: офшорна діяльність, офшор, офшорне підприємство, механізм використання офшорів, регулювання офшорними підприємствами, відмивання коштів.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION

« The regulation of offshore activities of enterprises in Ukraine »

The purpose of the work is to determine the theoretical and organizational foundations of offshore, the peculiarities of the functioning of offshore enterprises in modern conditions and the main directions of countering the negative consequences of the activities of offshore jurisdictions.

The objectives of the work are: to consider the theoretical foundations of the emergence and functioning of offshore companies; to determine the concepts and organizational and legal principles of the functioning of offshore enterprises; to characterize the prerequisites for the emergence of offshore enterprises in Ukraine; to analyze the functioning of offshore enterprises in Ukraine; to study the mechanism of the use of offshore enterprises by "Tedis Ukraine"; to consider the regulation of the offshore activities of enterprises in Ukraine; to consider ways of countering money laundering by offshore enterprises of Ukraine; to determine the possibilities of creating an effective functioning mechanism in Ukraine offshore enterprises.

The subject of research is the offshore activity of Ukrainian enterprises.

The object of research is the mechanism of offshore use by Ukrainian enterprises.

According to the results of the research, ways of countering money laundering by offshore enterprises of Ukraine and creating an effective mechanism for the functioning of offshore enterprises in Ukraine were formulated.

The obtained results can be used in the work of the State Tax Service of Ukraine in the development of legal acts on the regulation of offshore activities of enterprises in Ukraine.

Thesis contains 84 pages, 5 tables, 4 figures, a list of used sources of 74 titles.

Key words: offshore activity, offshore, offshore enterprise, mechanism of using offshore, regulation by offshore enterprises, money laundering.

Year of protection of work - 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРІВ ТА ОФШОРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	12
1.1. Теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів.....	12
1.2. Поняття та організаційно-правові засади функціонування офшорних підприємств.....	20
1.3. Передумови виникнення офшорних підприємств в Україні.....	25
РОЗДІЛ ІІ. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ.....	35
2.1. Аналіз функціонування офшорних підприємств в Україні.....	35
2.2. Механізм використання офшорів ТОВ «Тедіс Україна».....	45
2.3. Регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні.....	50
РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УКРАЇНІ.....	57
3.1. Шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України.....	57
3.2. Можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств.....	63
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	76

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ ТА ТЕРМІНІВ

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю;

рис. – рисунок;

ст. – стаття;

табл. – таблиця;

тис. грн. – тисячі гривень;

млн..дол. – мільйони доларів;

НБУ – Національний банк України;

ТНК – транснаціональні корпорації;

ПКУ – Податковий кодекс України;

USAID – United States Agency for International Development;

ФПГ – фінансово-промислова група;

ВЕЗ – Вільні економічні зони;

ТПР - території пріоритетного розвитку;

ПДВ – податок на додану вартість;

ВВП - Валовий внутрішній продукт;

ПІІ – прямі іноземні інвестиції;

АТ – акціонерне товариство;

АРМА – Агентство з розшуку та менеджменту активів;

ЄС – Європейський Союз;

ОАЕ – Об’єднані Арабські Емірати;

«ДНР» – донецька народна республіка;

«ЛНР» – луганська народна республіка;

ФОП – фізична особа - підприємець;

ОЕСР - Організація економічного співробітництва та розвитку;

FATF - Financial Action Task Force;

FinCEN - Financial Crimes Enforcement Network;

BEPS - Base erosion and Profit Shifting;

КІК – контрольовані іноземні компанії;

ВСТУП

Актуальність теми. Розширення міжнародних фінансових ринків призвело до зростання мобільності капіталів, появи сприятливих умов для перерозподілу фінансових потоків та підприємницьких ресурсів не лише між окремими країнами, але й між групами країн. Офшорний бізнес все активніше почав проникати в нові сфери економічної діяльності й на нові ринки. Офшорна фінансова діяльність за останні десятиріччя піднялася на значно високу сходинку у світовій фінансовій системі. Спостерігається ріст обсягів фінансових операцій та зростання кількості світових фінансових установ з однієї сторони, але, з іншої, в урядових, наукових та ділових колах спостерігається досить неоднозначне ставлення до цього явища.

Особливого деструктивного впливу, в умовах сьогодення, зазнає Україна внаслідок зростання рівня поширення корупції, тінізації економіки, пришвидшення процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, особливого значення у механізмі формування негативних тенденцій яких набувають офшори. Звертаючи увагу на значні зусилля щодо подолання зазначених дестабілізуючих чинників, виправити їх і створити дієвий механізм регулювання за офшорними підприємствами досі не вдалося. Тож на сучасному етапі особливої актуальності набуває проблема дослідження діяльності офшорних підприємств у системі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Нині відсутні комплексні дослідження проблем, пов'язаних з використанням офшорних механізмів в Україні та закордоном. Так, половина експорту металопродукції та більше половини інвестицій в Україну проводяться з використанням офшорних зон, що призводить до недоотримання бюджетом грошових коштів. Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю виявити переваги та недоліки офшорного підприємництва, котре є ефективним засобом підвищення прибутковості міжнародного бізнесу, оскільки дозволяє суттєво знизити податкове навантаження. Саме це все, обумовило поширення податкових гаваней у бізнесовій практиці підприємців

України та практично відсутній нагляд та управління з боку держави за діяльністю підприємств із офшорним статусом.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Вивченням та аналізом проблем, що пов'язані із визначенням офшорів, функціонуванням та діяльністю офшорного бізнесу суб'єктів господарювання, а також особливостями створення дієвих механізмів регулювання офшорною діяльністю, займаються вчені багатьох країн світу. Особливий вагомий науковий вклад внесли Б.А. Хейфеца, Ю.Чайковська та В.Ожигіна, Дж. Пеппера, А.В. Бугаєнко, Д. Гетманцев, Д.Аксьонов, І. Абуова, К. К. Костіцин, Т.І. Андросова[20], М. О. Баймуратова [23], О. О. Бондаренко, Ю. О. Волкова, Л. К. Воронова, Р. О. Гаврилюк, І. Г. Галкін, О. А. Гарасюк, Д. О. Гетманцева, М.Я. Голомш, Ю. Г. Козак, В. Р. Костюк, Р.М. Лещенко, О. А. Орєхова, А. В. Панчишина, П.М. Панченко, В. Н. Сліпець, Л.П. Супрун, І. Д. Шеламова та П. Ю. Ямко.

Незважаючи на значну кількість наукових праць з окресленої проблематики, офшорний бізнес в нашій державі недостатньо досліджений та проаналізований, що створює широке коло можливостей для зловживань. Тому наразі постає необхідність у формуванні чіткого розуміння системи діяльності офшорних підприємств, адже їх використання сприяє значному виведенню капіталів, ухиленню від сплати податків, що, в свою чергу, веде до значних втрат доходів бюджетів та інших негативних наслідків для розвитку економіки.

Метою дипломної роботи є визначення теоретико-організаційних основ офшорів, особливостей функціонування офшорних підприємств в сучасних умовах та основних напрямків протидії негативним наслідкам діяльності офшорних юрисдикцій.

Відповідно до поставленої мети виділяють основні **завдання**:

- розглянути теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів;
- визначити поняття та організаційно-правові засади функціонування офшорних підприємств;

- охарактеризувати передумови виникнення офшорних підприємств в Україні;
- проаналізувати функціонування офшорних підприємств в Україні;
- дослідити механізм використання офшорів ТОВ «Тедіс Україна»;
- розглянути регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні;
- розглянути шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України;
- визначити можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств.

Об'єктом дослідження є механізм використання офшорів підприємствами України.

База дослідження : товариство з обмеженою відповідальністю «Тедіс Україна»

Предметом дослідження виступає офшорна діяльність підприємств України.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить аналіз діяльності офшорних підприємств, що охоплює широкий спектр проблемних питань: податкова оптимізація у межах чинного законодавства, приховування походження коштів та їхньої подальшої легалізації, причини, котрі спонукають власників капіталу і керівників підприємств до участі в бізнес-потоках та структурах із кінцевим бенефіціарним власником в офшорних зонах. Також роботу виконано на основі загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, котрі об'єднані системним підходом, що дозволило з'ясувати сутність досліджуваних явищ та процесів із урахуванням зв'язків, котрі між ними виникають. Застосовувалися діалектичний, системно-структурний, функціональний, порівняльно-правовий та моделювальний методи. Не були винятком і такі методи: дедукції та індукції, аналізу і синтезу, які використовувалися під час визначення особливостей фінансово-правових

механізмів регулювання офшорними підприємствами за законодавством України та при розробці пропозицій щодо його вдосконалення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в науково-дослідній сфері ці результати можуть бути основою для подальшого розв’язання проблемних аспектів регулювання офшорного бізнесу, як в Україні, так і за кордоном. Висновки, рекомендації та пропозиції, викладені в роботі, можуть бути використані для удосконалення економіко-правового середовища міжнародного бізнесу.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРІВ ТА ОФШОРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів.

Розвиток сучасного бізнесу органічно пов'язаний із глобалізацією економіки – лібералізація іноземних інвестицій та вільний рух капіталів створюють широкі можливості для аналізу офшорного підприємництва. Цілі, переслідувані країнами, на території котрих створюється офшорна зона, можуть бути різні залежно від рівня економічного розвитку країни, соціально-економічного середовища й інших особливостей країн.

Слово «офшор» походить від англійського offshore – «поза берегом». Це такі фінансові центри або зони, чи території, які приваблюють іноземний капітал через спеціальні податкові і адміністративні пільги. Такі країни (території) та зони називають «фінансовим раєм» для розвитку будь-якого бізнесу.

Офшорні зони являються поза національними фінансовими центрами, головним завданням котрих є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового, фіскального режиму, високого рівня банківської та комерційної секретності, лояльність державного регулювання [17].

«Офшорними зонами (юрисдикціями) є країни чи окремі території держав, де на державному рівні для визначених типів компаній, власниками яких є іноземці, встановлені значні пільги в оподаткуванні, зниженні чи відсутні вимоги до бухгалтерського обліку й аудиту, частково або повністю знято митні і торговельні обмеження. Умовами надання пільг для таких компаній є нерезиденство, тобто ними повинні володіти іноземці і прибутки мають отримуватися за межами юрисдикції, де вони зареєстровані» [18].

Вважаю, що дещо неповним є таке визначення Х. Маккана, згідно з яким офшорна зона є всією або частиною території країни, в якій встановлюється та використовується пільговий режим функціонування компаній із офшорним статусом, котрі ведуть діяльність поза межами території реєстрації і проводять операції з майном або коштами нерезидентів.

Офшори з'явилися усередині західного світу. Пострадянські олігархи тоді лише вчилися використовувати його вади, у масштабі, катастрофічному для власних економік.

В основному виділяють три головні джерела виникнення офшорів, або «податкових гаваней».

Перше: офшори здебільшого з'явилися і продовжують виникати у маленьких країнах чи на островах. Для них низькі податки та зменшені до мінімуму законодавчі вимоги є основним способом заробляти гроші. Населення в цих країнах невелике, соціальні проблеми є порівняно скромними, а громадське суспільство практично відсутнє. Це і пояснює мотивацію тримати податки та законодавство на «низькому рівні» [11].

Друге: історія офшорів має виразне кримінальне минуле. У 1930-х роках, коли Аль Капоне і його «партнер» Меєр Ланські створювали свою кримінальну імперію в США, вони винайшли основний механізм відмивання грошей. Тоді кримінальні гроші вивозилися на близькі до Америки острови (спочатку — Кубу, а потім — Бермуди). Після цього на них засновувалася компанія, гроші клалися на її рахунок. А потім уже «легально» інвестувалися в США, отримуючи вигляд «білих» грошей. Така схема поволі розросталася та на «біліші» галузі.

Третє: фінансовий бік офшорів почав розвиватися після Другої світової війни. Тоді американська банківська система була стиснута в досить жорстких законодавчих рамках; водночас долар ставав (замість золота) головною опорою глобальної фінансової системи. В світі почав з'являтися величезний попит на даний вид валюти (долар) — натомість американські норми не дозволяли банкам грати на різницях валютного курсу чи багато заробляти на доларових депозитах.

Цю нішу почали заповнювати британські банки, що працюють у більш вільних умовах. І саме всередині британської фінансової системи почали створюватися найрізноманітніші гнучкі механізми обміну валют і гри на коливаннях. Це стало відомо як ринок євродоларів, який процвітав у 1950-х

роках. Його головною особливістю є значно менша регламентація фінансових операцій [13].

Згодом ці гавані «фінансового раю» почали поширюватися на інші юрисдикції. Це вплинуло на економіку США і змусило її зменшити законодавчий тиск на фінансову сферу. І це відкрило двері для швидкого зростання фінансового капіталізму, в якому азартні ігри та спекуляції не відіграють істотної ролі.

Тож, можна стверджувати, що історично виникнення офшорів спричинено бажанням вийти з-під дії регуляторних органів окремих країн, зменшити частку доданої вартості, яка перерозподіляється через національні бюджети шляхом оподаткування, а значить – заради максимізації прибутку, що залишається в руках власників. Ця проблема існувала ще з часів Стародавнього світу і боротьби римлян у Середземномор’ї за торговельні потоки через належні їм острови шляхом мінімізації податків на цих островах. Але справжнього розвитку офшоризація міжнародної економіки набула вже в другій половині XX ст. У цей час фінансовий капітал, завдяки прискореному розвитку комунікацій, отримав змогу швидко переміщатися з одного куточка світу в інший у пошуках рентабельності. Інформаційно-технічна революція створила можливість дистанційного управління та функціонування для офшорних центрів. Та перейдімо до українських реалій [13].

Всього офшорних зон у світі налічується майже півсотні. За приблизними підрахунками, 9,8 % усіх коштів на планеті сконцентровані саме там. Загальна сума, що зберігається в офшорних зонах, за деякими оцінками, може сягати 32 трлн дол. США – це більше за ВВП США й Японії разом узятих [19].

Серед головних ознак офшорних юрисдикцій виділяють:

- сплату податків. У переважній більшості офшорних юрисдикцій передбачено сплату податків. При цьому вони або не сплачують податок на прибуток або сплачують його за нижчою ставкою, ніж в країні резидента – платника податків;

– фінансову таємницю. Деякий рівень фінансової таємниці є наявний як в офшорних юрисдикціях, так і в інших країнах. При цьому переважна більшість країн не забезпечує захист фінансової таємниці у випадках розслідування правоохоронними органами іноземних країн. Головною відмінністю офшорних юрисдикцій є досить жорсткі правила захисту фінансової таємниці, у тому числі банківської та комерційної;

– валютний контроль. Офшорні юрисдикції зазвичай використовують подвійний валютний контроль. Такий контроль по різному застосовується для резидентів і нерезидентів, а також для національної та іноземної валют. Резиденти підпадають під такий валютний контроль, а нерезиденти – ні. При цьому нерезиденти підпадають під звичайний контроль у випадку використання місцевої валюти [14].

Офшорні зони прийнято ділити на дві групи: з повною і податковою офшоризацією [21]. Повна офшоризація – це звільнення від будь-якої звітності, та сплата підприємцями доволі низьких відсотків у вигляді податків чи незначної фіксованої суми. У деяких зонах підприємець навіть може отримати повне звільнення від сплати податків (Домініка, Кіпр, Британські Віргінські острови, Беліз, Сейшели, Федерація Сент Кітс і Невіс)

Привабливість інвестування в різні офшори залежить від вимог щодо реєстрації та оподаткування. Крім того, Форум фінансової стабільності розвинутих країн, створений колишнім президентом Бундесбанку (Центральний банк Німеччини), визначив рейтинг офшорів за рівнем їх надійності. Будь – яка податкова офшорна зона має знижені ставки, але без звільнення компаній від ведення обліку і складання звітності. До цієї групи належать Гонконг, Шотландія, Панама. «Податкові оазиси» (Free zone) виділяють офшори, розташовані всередині країни (наприклад, ОАЕ).

У таблиці 1.1 представлені особливості офшорних зон та принципи ведення в них бізнесу за класифікаційними ознаками.

Таблиця 1.1

Особливості офшорних зон за класифікаційними зонами

Група	Характеристика та принципи ведення бізнесу
Офшори першої групи: Багами, Панама, Британські Віргінські острови	Реєстрація офшорів у даних зонах є чудовою можливістю зберегти свої кошти від зайвої сплати податків, а також мінімізувати суми податків і зборів при операціях на валютних і фондових ринках. У вартість створення входить, як правило, мінімальний сервіс, який необхідний для підтримки секретарських бюро, які, власне, і займаються паперовими справами. Відкриваються офшори досить швидко: в середньому термін близько двох тижнів. Висока анонімність дозволяє домогтися відмінних результатів у плані таємності, але це негативно впливає на довіру партнерів. Авторитетні організації не дуже налаштовані мати справи з такими структурами.
Офшори другої групи: Сейшели, Ірландія, Гібралтар	Надає своїм власникам набагато більше можливостей щодо ведення справ з авторитетними клієнтами, так як підтверджує вищий рівень лояльності. Незалежно від того, потрібна чи ні здача звітності в конкретній країні офшорної зони (є країни з обов'язковою звітністю організацій і без неї), відомості про підприємців і фірми підлягають реєстрації. Офшорні зони другої групи користуються підвищеною довірою, тому допускають наявність достовірної інформації про керівний склад компанії (не лише номінальний сервіс у вигляді секретарського бюро, як в офшорних зонах першої групи).
Офшори третьої групи: Кіпр, США, Великобританія	По суті, ці території тільки називаються офшорами. США, наприклад, дає можливість нерезидентам країни не платити федеральні податки з діяльності, не пов'язаної з операціями всередині країни, у разі порушення ж статус «офшору» втрачається. Англія дає можливість побудови офшорного ланцюга. Популярною є така схема відкриття фірми в Великобританії: відкривається офіс в Англії, а філія, через яку ведуться операції, – на Кіпрі.

* Джерело: розроблено автором за даними [22; 23; 24; 25]

Науковці часто виокремлюють три типи офшорних банківських (фінансових) центрів.

Функціонування першого типу - нью-йоркської моделі - передбачає спеціальні угоди, офіційно укладені з такими авторитетними фінансовими центрами, як Нью-Йорк, Токіо, Сінгапур. На цих ринках спеціальні рахунки створюються окремо від національних рахунків, і ці рахунки звільнені від обмежень, характерних для національного фінансового ринку (наприклад, резервні вимоги). Існує корпоративне оподаткування, місцевий гербовий збір (на ринку Токіо), 19 оподаткування корпоративних цінних паперів (дозволено в Сінгапурі) і відсутні на ринках Нью-Йорка та Токіо [21].

Другий тип – лондонська модель. У Лондоні, Гонконг, фінансові операції вільні від обмежень незалежно від того, є резиденти чи нерезиденти учасниками ринку. У цих містах офшорний ринок просто складається з офшорних операцій між нерезидентами, оскільки внутрішні та зовнішні операції поєднуються. На офшорних ринках цієї моделі існує корпоративне оподаткування та дозволене оподаткування корпоративних цінних паперів.

Третій вид – «фіскальне сховище». Функціонування цього типу офшорних ринків включає ринки Багамських і Кайманових островів. На цих ринках операції здійснюються нерезидентами і взагалі не оподатковуються, немає податку на компанії та цінні папери компаній, але є реєстраційні та ліцензійні збори [26].

«Офшори дають право жити за іншими законами», — говорить у розмові Олівер Буллоу. Фактично, вони дають змогу використовувати більш «зручне» законодавство у питанні оподаткування чи законодавчих рамок, ніж законодавство твоєї країни.

Часто для того, що робить офшори привабливими для бізнесу, легального чи не дуже виділяють:

а) невелике оподаткування або його відсутність. З самого початку в західному світі компанії почали використовувати офшори, щоб уникнути подвійного оподаткування. Якщо британська компанія експортує до Аргентини,

вона ризикує сплатити подвійний податок. Щоб цього уникнути, використовувалися офшори. Але де-факто офшорні режими дозволяють уникнути не лише подвійного оподаткування, а й усіх податків. Транснаціональна компанія, яка має офшорні дочірні компанії, здійснює через них значну частину своїх операцій, які можуть оподатковуватися [24].

Тому офшори стали місцями масової реєстрації компаній. Часто їх значно більше, ніж самих мешканців тих чи інших офшорних зон. На Британських Віргінських островах — 25 000 мешканців, але від 1984 року на них було зареєстровано 800 000 компаній, а на Кайманових островах проживає 40 тисяч мешканців, але зареєстровано 65 тисяч компаній; вони є 5-м у світі фінансовим центром.

Самі ці цифри свідчать про те, що офшорні зони є своєрідним прикриттям для компаній, що прагнуть діяти у великих країнах, але не хочуть платити великих податків.

б) офшори часто дають гарантію збереження фінансової таємниці.

Це великий парадокс: сучасний світ стає дедалі прозорішим. Але всередині існує офшорна мережа, яка базується зовсім на інших принципах – на принципах секретності та секретності. Ці дві тенденції дедалі більше протистоять.

Проблема також полягає в тому, що «офшорні» країни є дуже часто закритими для інших країн (передусім для тих, з якими у них немає жодних міжнародних угод). Вони не співпрацюють із іншими та не зобов'язані відкривати для них інформацію [28].

Іншими словами, можна жити в дуже прозорій країні, але якщо від неї тікає бізнес та реєструється в офшорах, він підпорядковується місцевим «офшорним» правилам, а ті часто «беруть таємницю».

в) просте, навіть примітивне законодавство.

Сучасні суспільства побудовані на основі складного законодавчого регулювання. З кожним роком воно стає все складнішим, враховуючи інтереси

різних соціальних груп. Натомість в офшорах законодавство максимально просте.

Загальна сума, що зберігається в офшорних юрисдикціях, є значною. І всі ці кошти не були повністю оподатковані, якщо вони були виведені в країни, резидентами яких є їхні материнські компанії. Але можливість створювати філії в офшорних портах визначає, з одного боку, економічні можливості держав, де зареєстровані ТНК, а з іншого, за допомогою прискороного нагромадження капіталу надає СТН не тільки ринкові, економічні, але значною мірою також політичну силу, і тому вони стають важливими гравцями на світовій арені.

Отже, офшорна зона - це країна або частина території країни, де для нерезидентів надаються податкові та інші пільги, запроваджується спеціальний режим валютного контролю та гарантується право на фінансову таємницю. Крім того, існують певні типи офшорних фінансових центрів, серед яких розрізняють «паперові центри», які зберігають документацію та майже не здійснюють банківську діяльність або взагалі не здійснюють її, і «функціональні центри», які здійснюють депозити та видають позики. Функціонування цих центрів часто є невід'ємною частиною світового економічного простору та об'єктивним проявом сучасної глобалізації; це новий для держави вид діяльності, за допомогою якого вона створює сприятливе середовище для іноземних інвесторів.

1.2. Поняття та організаційно-правові засади функціонування офшорних підприємств

Створення офшорних юрисдикцій зумовлене гострою конкуренцією у світовій економіці між країнами щодо залучення інвестицій та капіталу. Офшорні компанії прагнуть захистити капітал і мінімізувати податкові зобов'язання, тому популярність цих юрисдикцій за останнє десятиліття зросла. Багато компаній, засновники яких є нерезидентами по відношенню до офшорних юрисдикцій, використовують їх для здійснення фінансових

операцій, включаючи страхування, валютні операції. При цьому повідомляється саме про нерезидентів та їхню діяльність за межами країни [25].

Функціонування офшорних юрисдикцій пов'язане із створенням офшорних компаній на їх території. На сьогоднішній день, поняття «офшорне підприємство» не знайшло свого міжнародного, правового або комерційного визначення.

Проте, особлива увага визначенню поняття та особливостей функціонування офшорних підприємств приділена такими науковцями та теоретиками як Бозуленко О.К., Поддєрьогіним А.М., Жушман В.П., Аксьоновим Д. .Так, на думку А. Поддєрьогіна офшорні підприємства – це іноземні компанії, зареєстровані в офшорних центрах країн, які надають їм особливі пільги [2]. Проте досліджуючи всі особливості існування офшорних компаній, дане визначення не відкриває всієї сутності таких особливих суб'єктів міжнародних правовідносин.

У широкому розумінні під офшорним підприємством насамперед слід розуміти будь-яку форму бізнесу, що використовує особливості ведення свого бізнесу та має притаманний офшорний статус. Таким чином, офшорна компанія — це компанія, зареєстрована в офшорній зоні, на території, де міжнародна торгівля користується перевагами для ведення господарської діяльності, що здійснюється за межами території країни, у вигляді низького рівня оподаткування. (в окремих випадках його відсутність), послаблення валютно-фінансового контролю [1].

Незважаючи на наявність усіх переваг, основною характеристикою, яка відрізняє компанію з офшорним статусом від звичайної компанії, є місце здійснення її господарської діяльності. Таким чином, офшорне підприємство має право здійснювати свою господарську діяльність виключно за межами країни своєї реєстрації, надаючи послуги нерезидентам. Зокрема, такий попит викликають самі країни, де діють офшорні зони. Проте така вимога має своє пояснення. Країна, яка надає право зареєструвати офшорну компанію на своїй території, через наявність привілеїв для ведення бізнесу, не може забезпечити

такі ж умови для ведення бізнесу на тому ж рівні, що і компанії-резиденти цієї країни, які не мають офшорного статусу.

Головною метою існування офшорних підприємств є створення правового механізму зменшення податкового навантаження та забезпечення належного рівня міжнародного податкового планування під час господарської діяльності, управління фінансами, розміщення валюти на рахунках в іноземних банках, захисту активів [3].

На сьогоднішній день, до ключових критеріїв створення та розвитку офшорних підприємств відносяться:

- законність існування такого офшорного підприємства;
- реєстрація підприємства згідно з місцевим законодавством;
- спрощення процедури реєстрації;
- нерезидентність для країни, в якій реєструється;
- ведення господарської діяльності за межами країни реєстрації;
- нерівність офшорного підприємства з місцевими компаніями – резидентами країни, що полягає у сплаті щорічного корпоративного збору або податку в країні реєстрації, що є значно меншим від сплати податків на рівні з місцевими компаніями країни;
- спрощена процедура управління компанією, що полягає, зокрема у можливості мати номінальних власників або номінальних директорів;
- надання високих гарантій щодо конфіденційності реальних власників або директорів офшорних підприємств;
- сприятливий клімат ведення бізнесу за допомогою низького контролю з боку країни-реєстрації у фінансових, валютних, банківських та інших сферах [23].

Окрім зацікавленості самих суб'єктів у створенні офшорних підприємств, вигоду можуть мати навіть місцеві компанії під час взаємодії з офшорними шляхом законного зменшення свого податкового навантаження.

Враховуючи сприятливі умови для ведення офшорного бізнесу в багатьох країнах, між офшорними підприємствами існує своєрідна конкуренція. Це

пов'язано з зацікавленістю країн у створенні вигідної податкової системи, пов'язаної зі створенням і спрощенням способів мінімізації податків. Незважаючи на те, що на сьогоднішній день у світі налічується близько 37 офшорних центрів, кожен з них намагається створити комфортне бізнес-середовище, яке буде сильно відрізнятися від діяльності інших офшорних компаній. Усі ці критерії впливають на міжнародний попит на залучення капіталу [5].

«За даними дослідження двох американських неурядових організацій — Center for Tax Justice та U.S. Public Interest Research Group Education Fond, проведеного у 2020 році, п'ятсот найбільших американських корпорацій тримають у офшорах більш як 3,1 трлн доларів прибутків. У разі повернення цих коштів до США корпораціям довелося б сплатити додатково 620 млрд доларів податків. Найбільшу суму на закордонних рахунках має корпорація Apple — понад \$181 млрд. За нею йде конгломерат General Electric зі 119 млрд «офшорних» доларів, а також фірма Microsoft, яка тримає на закордонних рахунках 108,3 млрд. доларів» [33].

Перша українська офшорна компанія була зареєстрована ще в 1991 році, коли швейцарська компанія RiggsWalmetGroup оголосила про свій вихід на український ринок з пропозицією про організацію компаній. На думку Ю. Волкової розвиток співробітництва з офшорними зонами для України посідає значне місце, з кожним роком зростають обсяги офшорних операцій. Наші підприємці та олігархічна верхівка прекрасно розуміє усі наведені переваги, які надаються учасникам [3].

Водночас, варто зазначити, що поняття «офшорне підприємство» так і досі не знайшло свого визначення в українському законодавстві.

Відповідно до Податкового кодексу України під терміном «нерезиденти» розуміється іноземні компанії, організації, утворені відповідно до законодавства інших держав, їх зареєстровані (акредитовані або легалізовані) відповідно до законодавства України філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України. А під

терміном «нерезиденти, що мають офшорний статус» розуміються нерезиденти, розташовані на території офшорних зон, за винятком нерезидентів, розташованих на території офшорних зон, які надали платнику податку виписку із правоустановчих документів, легалізовану відповідною консульською установою України, що свідчить про звичайний (неофшорний) статус такого нерезидента [56].

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 року № 143-р «Про перелік офшорних зон», офшорними зонами вважаються країни з британських залежних територій, з країн Центральної Америки, Карибського регіону, Тихоокеанського регіону, з країн Південної Азії. Проте в зазначених нормах правових актів залишається прогалина у визначенні поняття, яке сьогодні вкрай необхідне для українського законодавства, а саме поняття «офшорне підприємство».

З огляду на це, до ПКУ варто внести зміни в частині визначення поняття «офшорне підприємство» наступного змісту: «Офшорне підприємство (компанія) – це компанія, що користується пільгами у сфері оподаткування та особливостями державного нагляду відповідно до законодавства країни, де діє офшорна юрисдикція, зареєстрована на території офшорної юрисдикції, здійснює свою господарську діяльність поза межами такої офшорної юрисдикції, та володільцем корпоративних прав якої є нерезидент».

Як правило, офшорні підприємства не відрізняються за статусом від інших юридичних осіб: вони зареєстровані у встановленому законом порядку, мають організаційно-правову форму, визначену структуру управління, банківські рахунки та інші ознаки. При цьому, враховуючи особливості офшорних підприємств, останні зазвичай не мають юридичної адреси в країні реєстрації, юридичну адресу надають місцеві компанії [7].

Основною ознакою, за якою на перший погляд можна виділити офшорне підприємство, є організаційно-правовий статус такого підприємства, який спрямований на мінімізацію податкового «навантаження». Незважаючи на

такий статус, офшорні компанії є повноправними суб'єктами правовідносин, які реалізують свою правоздатність так само, як і інші юридичні особи.

На сьогодні багато вчених досліджували різні типології, які використовують офшорні компанії. Розглядаючи сукупність видів діяльності офшорних компаній на сьогоднішній день, можна виділити більш розширену типологію офшорних компаній, яка включає характеристики організаційно-правової форми самої офшорної компанії.

Враховуючи високу конкуренцію між офшорними підприємствами та особливості офшорних юрисдикцій, їх можна поділити за різними ознаками.

Зокрема, за ознакою назви або організаційного типу, офшорні підприємства можна поділити на:

- LimitedLiabilityCompany чи LimitedLiabilityPartnership (Society a ResponsibilityLimite) – компанія або підприємство з обмеженою відповідальністю, які не мають права випускати свої акції для всіх бажаючих їх придбати. Зазвичай, прибуток таких компаній розподіляється серед партнерів пропорційно їх вкладенням, які підлягають оподаткуванню в країні їх мешкання;

- Limitedpartnership - змішане або командитне товариство, в якому повну відповідальність за боргами несуть не всі учасники підприємства, а тільки окремі особи;

- LimitedDurationCompany - компанія з обмеженим строком існування;

- SociedadAnonimав - акціонерне товариство [48].

Залежно від організаційно-правових форм юридичних осіб офшорні підприємства можна поділити на:

- офшорні підприємства закритого типу у вигляді товариств з обмеженою відповідальністю. Коло власників таких компаній зазвичай обмежене, а корпоративні відчужуються в першу чергу іншим учасникам товариства;

- офшорні підприємства з необмеженою відповідальністю;

- офшорні підприємства відкритого типу – акціонерних товариств, власниками та акціонерами яких може бути необмежене коло осіб.

Останнім часом мета використання офшорних підприємств дещо змінилася. Зараз офшор є доволі ефективним інструментом стабілізації виплат, регулювання цін експортно-імпортних контрактів, самофінансування, продажу авторських прав, передачі обладнання в лізинг, найму персоналу, поставок давальницької сировини, купівлі нерухомості за кордоном [2].

Таким чином, головною метою існування офшорних підприємств є створення легального механізму зниження податкового тягара та міжнародного податкового планування під час ведення господарської діяльності, управління фінансами, розміщення валюти на рахунках банків, захисту активів, структурування міжнародного бізнесу, що знаходяться за межами країни.

Проаналізувавши сутність та форми офшорних підприємств, варто зазначити, що вони відіграють значну роль у веденні підприємницької діяльності на територіях країн, які мають офшорні зони. Кожна держава зі свого боку зацікавлена в створенні офшорних юрисдикцій, які ведуть свою діяльність законно та які забезпечують країні стабільний притік капіталів і гармонійний розвиток економіки.

1.3. Передумови виникнення офшорних підприємств в Україні

Становлення податкової системи України відбувається під впливом низки кризових явищ економічного, політичного та соціального характеру, які утвердили у свідомості населення та бізнесу стереотипи про примусове запровадження податкових платежів, які викликає бажання платників податків зменшити суму податкових зобов'язань або ухилитися від сплати, тобто формується антиподаткова поведінка.

Часті зміни податкового законодавства, його суперечливість, недосконалість, безсистемність та неоднозначність є суттєвими перешкодами для здійснення суб'єктами господарювання фінансово-господарської діяльності та спонукають їх до зловживань у сфері оподаткування. Крім того, велике податкове навантаження на підприємства зумовлено ще й плутаниною та

нестабільністю податкового законодавства. Значне розширення меж фінансових ринків, спричинене процесами глобалізації, створило сприятливі умови для здійснення паралельної економічної діяльності та поширення явища ухилення від сплати податків, яке починає існувати в легальному секторі економіки. і поступово перетворюється на підпільну економіку [57].

Із реставрацією ринкових відносин відновлюється й вся ринкова економічна діяльність. Проблема появи в українській економіці офшорних компаній загострилася у 1991 р., коли Україна здобула незалежність, а суб'єкти господарської діяльності отримали можливість реєструвати дочірні компанії за межами країни в юрисдикціях з низьким рівнем оподаткування, а сплата податків замінювалася щорічним фіксованим збором.

В Україні 70–75% отриманих інвестицій надходить через офшорні зони. Прагнення підприємців знизити податкове навантаження, убезпечити свій капітал є досить природним. Адже відомою є така фраза Рокфеллера: «Якщо можна не платити, то потрібно не платити» [56].

Створюючи офшорне підприємство, власник значно і зовсім законно зменшує суму податкових виплат його місцевої компанії. У результаті взаємодії місцевої фірми й офшорної компанії можна практично ліквідувати виплати по податку на прибуток і істотно зменшити виплати по соціальному і прибутковому податках.

Головною причиною формування мережі офшорних фінансових центрів є значна мобільність фінансових активів у цілому, а також той факт, що темпи зростання світового фінансового ринку значно випереджають темпи зростання реальної економіки. Передумовою виникнення таких офшорних підприємств в Україні стало бажання мінімізувати свої витрати всередині країни. Але якщо говорити про перші юридичні основи для розгортання офшорних схем, все це було закладено ще в останні роки існування УРСР.

Так, Угоду про уникнення подвійного оподаткування з Кіпром було укладено в далекому 1982 році. На той час підписання такого договору було

необхідним для налагодження зовнішньої торгівлі соціалістичного блоку з західним, але вже невдовзі, після проголошення незалежності України, Кіпр стає одним із основних каналів виведення коштів за кордон. Перемовини про заміну радянської Угоди, що позиціонувалися як боротьба з виведенням капіталів, велися починаючи з 1997 року, але нову Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування вдалось укласти тільки 2012 року з імплементацією в 2014-му. Це зволікання можна пояснити тільки взаємовигідністю таких відносин на найвищих щаблях влади. Слід зазначити, що нині умови офшорних справ на Кіпрі погіршилися для бізнесменів: підвищення ставки на прибуток та гармонізація податкового адміністрування були однією з умов вступу Кіпру до Європейського Союзу [57].

Під кіпрськими компаніями та іншими офшорами в Україні з початку 90-х років масово з'явилися компанії, які надавали послуги з реєстрації та супроводу капіталу в податкових гаванях. За 20 років сам механізм принципово не змінився, а ціна на подібні послуги залишається дещо низькою - вимірюється тисячами доларів на рік, включаючи обслуговування. Таким чином, навіть пересічний підприємець може дозволити собі отримувати гроші за кордоном, заощаджуючи при цьому значно більші суми через недооподаткування.

Створення програм виведення капіталу з країни нерозривно пов'язане зі зміною економічної системи, переходом від державного планування до ринкових методів господарювання та приватизації, що створило матеріальні умови для нової системи. Україна має найвищий рівень централізації та концентрації промислового виробництва у світі, значна частина якого виробляє продукцію, конкурентоспроможну на світовому ринку. Так, перед війною велика кількість верстатобудівних та інструментальних підприємств України заперечували тезу про свою «відсталість», вивозячи понад третину продукції в ближнє та дальнє зарубіжжя (Краматорський завод важкого машинобудування – Інструмент. буд., Одеський радіально-буровий завод, Полтавський алмазний завод) [58].

Спадок космічного потенціалу був потужним, і він чи не єдиний зберіг донині залишки наукоємної продукції. На 140 підприємствах цієї галузі працювало 200 тис. осіб, які виробляли третину космічної продукції Радянського Союзу. Загалом 40 тис. середніх і 6 тис. великих українських державних компаній оцінюються в сотні мільярдів доларів. З їх роздержавленням розпочалося формування сучасної економічної моделі України та налагодження програм виведення створених в Україні капіталів за кордон.

Як відомо, у 1992 році було прийнято низку законодавчих актів, і розпочалася так звана «малізація приватизації» – перехід у приватну власність малих підприємств із чисельністю працівників до 100 осіб, невеликим обсягом виробництва та недостатністю капіталу для створення акціонерних товариств. Спочатку були спроби приватизації раніше орендованих трудовими колективами підприємств, зокрема «закритих акціонерних товариств». Але на наступних етапах приватизації їх замінюють інші, як ми вже бачимо, шахрайські схеми. З 1993 р. розпочався процес роздержавлення промислових гігантів і стратегічних підприємств. Разом з цим було прийнято Указ «Про лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності», який став важливим кроком для стимулювання експорту української продукції та спробою контролю та декриміналізації зовнішньоекономічної діяльності країни [61].

Затягування процесу приватизації, загроза повної втрати контролю над хаотичними економічними процесами змусили зробити перерву, тоді затвердили «Перелік підприємств, що не підлягають приватизації» (об'єкти енергетичного комплексу та енергетики, суднобудування, нафтопереробка) і дала старт новому злету вже «масової приватизації», яку українці запам'ятали сертифікатами приватизації. Такий варіант мав на меті легітимізувати процес, оскільки теоретично кожен громадянин ставав власником однакової кількості сертифікатів, які гарантували право на частку державного майна.

Але насправді, в умовах відсутності ринкового досвіду та масового зuboжіння населення, їх вартість штучно знецінювалася з подальшим

перепродажем фінансовими спекулянтами на «чорному ринку». В результаті 30 мільйонів громадян втратили права власності, а реальними власниками власності стали колишні керівники держпідприємств, спекулянти та чиновницька верхівка, яка зосередила у своїх руках 47% великих і середніх підприємств, купивши такі сертифікати. . У 1999 році розпочався останній етап, «велика приватизація» — продаж великих державних підприємств, але вже на аукціоні за участю «стратегічних інвесторів» під певні соціальні та інвестиційні гарантії [60].

Спроби приватизації агросектору зустріли масовий опір суспільства. В результаті введено мораторій на вільний продаж земельних ресурсів, який діє досі. Усі колгоспні сільськогосподарські товариства починають поступово ділитися між членами цих підприємств. Але в умовах руйнування цілих рослинницьких і тваринницьких комплексів, без альтернативних капіталовкладень, це призвело до значних негативних економічних наслідків і подальшої деградації села, аж до заміни грошових відносин бартером і натуральним обміном продукції, виробленої для виживання. З 2000 року ситуація дещо покращилася — після затвердження масових договорів у підприємствах технічних культур (соняшник, кукурудза, ріпак, соя).

Це прискорило залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у сільське господарство та створило передумови до відновлення аграрної сфери у цих роках. Проте таке відновлення є неоднозначним, оскільки воно призвело до деградації ринку аграрної продукції (і засилля імпорту), нераціонального використання земельних ресурсів [56]. Новостворені аграрні компанії згодом теж влилися до офшорних схем торгівлі продукцією, і до того ж умудряються сплачувати мінімум податків до держбюджету.

Слід зауважити, що такі прискорені ринкові перетворення відбувалися на пряму вимогу західних кредиторів, вони прописані в численних меморандумах із Міжнародним Валютним фондом та іншими організаціями, які в цей час починають масово надавати кредити українській владі. Навіть сама приватизаційна інфраструктура створювалася за кошти міжнародних

організацій (за гроші й за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку, USAID, готувалися приватизаційні законопроекти, створювалися мережі приватизаційних аукціонів у кожній області). Це вказує на зацікавленість та причетність західних «партнерів» до становлення сучасної периферійної економічної моделі в Україні. Характерно, що у 2015 році, та ж сама USAID виступила як спонсор у технічній організації продажу підприємств енергетичного сектору, які ще залишились у державній власності [63].

На відміну від тієї ж сусідньої Польщі, де процеси приватизації відбувалися за залучення міжнародних ринкових оцінок майна та прозорості, приватизація в Україні відбувалася за безцінь, із мінімальним наповненням бюджету.

Для України є характерним переважання фінансово-банківського капіталу, який сформувався раніше промислового. Приватні банки претендували і часто отримували право приватизувати промислові гіганти (це було зроблено з «Атоном», «Енергетичними системами України»). Згодом ці фінансово-промислові групи почнуть боротьбу за органи виконавчої влади та розподіл за їх допомогою ресурсів на користь тієї чи іншої ФПП [15]. Питання приватизації решти стратегічних підприємств (Одеський припортовий завод, Електрообладнання, Криворіжсталь, Азовсталь) стане однією з головних причин кількох політичних криз в країні. Навіть був прийнятий окремий закон про фінансово-промислові групи» з метою тиску на їхні інтереси, але водночас він передбачав і посилення контролю над ними.

В Україні розвиток офшорних підприємств стимулює комплекс чинників:

- вага податкового навантаження і неефективність фіскальної політики,
- несприятливий інвестиційний клімат і потужні мотиви до експорту капіталу за кордон,
- високі інвестиційні ризики і використання офшорних схем для приховування факту володіння інвестиційними об'єктами в Україні,
- криміналізацію економіки і використання офшорних схем для відмивання прибутків,

– отриманих злочинним шляхом [45].

Проте, незважаючи на бурхливе становлення нового класу власників на руїнах старої промисловості, до кінця 90-х років процеси офшоризації все ще не набувають загрозливого рівня.

У країні з 2000 року широкого розповсюдження набувають вільні економічні зони (ВЕЗ) та території пріоритетного розвитку (ТПР). Ухвалено низку законів, на основі яких зонам і територіям було надано широкі податкові та митні пільги. Підприємства, розташовані в них, звільнялися від сплати ввізного мита на імпортовану продукцію, не платили або мали пільги на сплату податку на прибуток та ПДВ, могли не продавати валютну виручку, отриману за експорт продукції, акцизний збір, плату за землю тощо.

Створення таких зон на державному рівні було обґрунтовано амбітними цілями залучення інвестицій у неблагополучні регіони, розвитку продуктивних сил країни та високотехнологічних виробництв. Так, створено 12 вільних економічних зон і 464 території пріоритетного розвитку. До таких утворень було включено понад 20% території країни (10,5% - ВЕЗ, 10,3% - ТНР). Значна частина вкладених туди інвестицій була завезена в Україну з офшорних юрисдикцій. Наприклад, в Донецькій ОЕЗ і ТНР 41% інвестицій було залучено з Кіпру, ще 6,4% - з офшорних Віргінських островів. Це означало неоподатковуваний ввіз раніше виведеного українського капіталу в ті ж офшори, одну з форм діяльності, спрямовану на мінімізацію оподаткування [43].

Хоча деякі проекти були спрямовані на створення нових робочих місць та модернізацію промисловості (будівництво нафтопереробного заводу в м. Маріуполь, інвестор – Кіпр, модернізація металургійного комплексу в Істілі, інвестор – Віргінські острови), але ці інвестиції відбувалися за відсутності виваженої державної політики. як правило, у сфері низькотехнологічної переробки. Це призвело до консолідації грубої природи української економіки та браку коштів для інших варіантів соціального розвитку та соціального

забезпечення. Таким чином, на практиці ці компанії стали «податковою ямою» та паразитом на ресурсах України [42].

Уже після Помаранчевої революції почали фіксуватися значні капіталовкладення, що їх здійснюють українські підприємства на Кіпрі, який, як відомо, починаючи з 2007 року, акумулює понад 90% загального обсягу інвестицій з України.

За підсумками III кварталу 2019 року прямі іноземні інвестиції в Україну скоротилися до 53,95 млрд дол. США, це на чверть менше від 58,16 млрд дол. США, які було вкладено в українські об'єкти на кінець 2017 року. Звісно, в умовах нестабільної економічної ситуації та військового конфлікту сподіватися на інше не доводиться. В цей самий час виведені на Кіпр капітали частково повертаються в Україну [42].

Що ж до конкретно Кіпру, денонсацією Угоди з яким збирається наповнювати бюджет українська влада (насправді це одна з вимог Міжнародного Валютного Фонду), то після 2014 року з набуттям чинності нової, жорсткішої щодо мінімізації податків Конвенції та нещодавньої банківської кризи в цій країні, українські капітали знаходять безпечніші й вигідніші податкові гавані.

Дані, опубліковані Міжнародним консорціумом журналістів розслідувачів (ICIJ), показують, що Україна займає мізерно мало місця в глобальній офшорній павутині. Безпосередньо з Україною пов'язано лише 0,23% вузлів.

Останнім часом цілі використання офшорних підприємств трохи змінилися. Так, якщо раніше офшор був необхідний, в основному, для вивозу капіталу, то тепер він виступає досить ефективним інструментом стабілізації платежів, регулювання ціни експортно-імпорتنих контрактів, самофінансування, продажу авторських прав, оплати валютних контрактів на території України, передачі устаткування в лізинг, наймання персоналу, постачань давальницької сировини, купівлі нерухомості за межами країни [52].

Розвиток офшорних підприємств в Україні – це, перш за все, спроби приховати доходи підприємства та уникнути сплати податків. Іноді “офшор” допомагає залишити в тіні ім’я реального власника бізнесу. Однак в цих “гаванях” деякий бізнес просто шукає комфорту (зокрема, ведення операцій з валютою) та захисту від нестабільної економіки чи навіть від рейдерства.

Український бізнес не зупиняється на відомих «офшорах». З екзотичною Федерацією Сент-Кітс і Невіс співпрацюють деякі компанії в Україні, особливо Харківщини та Дніпропетровщини. Інші, а саме 22 компанії Львівської області, обрали самоврядну заморську територію Великобританії – Ангілью в Карибському морі. Деякі обирають ізольовані Маршаллові острови посеред Тихого океану чи Йорданію, багату історичними пам’ятками [51].

Основним видом діяльності цих підприємств є «неспеціалізована оптова торгівля», де вони ретельно приховують те, чим займаються. Тому не дивно, що «офшорні» компанії в окремих торгових регіонах України найбільше оцінили цей вид діяльності. Другим за популярністю видом діяльності став: «Надання в оренду та експлуатацію власного або орендованого нерухомого майна», а також діяльність, пов’язана з нерухомим майном.

Таким чином, функціонування офшорних підприємств та виведення капіталів з української економіки прагненням підприємців знизити податкове навантаження, убезпечити свій капітал. Передумовою цього всього стали нестабільна економічна ситуація, кризи в країні, а на сьогоднішній день, до списку потрапила війна, котра руйнує не тільки український бізнес, а й економіку загалом.

Висновки до I розділу

Таким чином, нині в глобальному світі під офшорами розуміємо окремі країни, регіони, території, у яких нерезидентам законодавчо надано можливість на «пільгових» умовах зареєструвати фірму. Обо’язковою умовою виконання діяльності в офшорних юрисдикціях є те, що власниками офшорів повинні бути лише нерезиденти цієї країни, а також вони повинні виконувати підприємницьку діяльність поза межами цієї країни. У цьому випадку

законодавчо передбачено можливість майже повністю уникнути податків з операцій, приховати імена реальних продавців, покупців і бенефіціарів, незаконне походження капіталу.

Особливістю офшорної діяльності є створення зручних для підприємців валютно-фінансового та податкового режимів, високий рівень правових гарантій банківської та комерційної таємниці та справедливе державне регулювання. Основними перевагами офшорних юрисдикцій є простота реєстрації; мінімальна комісія; гнучке управління та мінімальні вимоги до звітності, мінімальна кількість директорів та акціонерів; фінансова звітність, інформація про облікові записи та річний прибуток не потрібні взагалі або залишаються мінімальними; відсутність валютного контролю; сприятливе місцеве корпоративне законодавство, сприятлива правова база для заохочення та стимулювання розвитку офшорної промисловості; висока конфіденційність [6].

Офшорні підприємства відіграють значну роль у веденні підприємницької діяльності на територіях країн, які мають офшорні зони. Кожна країна зацікавлена в створенні офшорних зон, які забезпечують їй стабілізацію і гармонійний розвиток економіки.

Функціонування українських офшорних підприємств та виведення капіталів з країни стали одним із прагнень підприємців знизити податкове навантаження та убезпечити свій капітал. Передумовою цього всього стали нестабільна економічна ситуація в Україні, кризи в країні, а на сьогоднішній день, до списку потрапила війна, котра руйнує не тільки український бізнес, а й економіку загалом.

Отже, можна зробити висновок, що використання офшорів залишається вигідним національним інструментом уникнення оподаткування та приховування капіталу. Подальша пасивність буде закріплювати за країною статус і репутацію небажання протидіяти агресивним транскордонним схемам уникнення податків.

РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз функціонування офшорних підприємств в Україні.

Через офшорні зони економіка в цілому втрачає близько 10% щороку, бюджети наповнюються повільніше, а корупціонери мають більше шансів замітати сліди незаконного збагачення. В Україні офшори часто пов'язують з бізнесменами, олігархами-втікачами та фігурантами кримінальних переслідувань. Час від часу українські чиновники та окремі бізнесмени «засвічуються» в медіапросторі через зв'язок їхніх компаній з «офшорними» країнами та територіями [37].

У 1991 р. Україна посідала одне з найвищих місць у світі за рівнем централізації та концентрації промислового виробництва, більшість з якого постачала конкурентоспроможну продукцію на світовому ринку: експортувала понад третину продукції до країн ближнього та дальнього зарубіжжя. Крім того, Україна зробила значний внесок у виробництво. Понад 50 тисяч державних українських компаній оцінили в сотні мільярдів доларів. Внаслідок незворотних процесів на території України після розпаду СРСР, а саме роздержавлення та приватизації, розпочався період формування сучасного «економічного середовища» для України та створення програм відпливу сформованого в Україні капіталу за кордон.

За даними Державної податкової служби України, більше половини товарів, які відправляються на експорт з України, проходили через посередників, понад 10% — через податкові гавані, створюючи значні дірки в бюджеті через низький рівень надходжень від держави. бюджет. , тобто фактично відсутність доданої вартості українських компаній, що дуже згубно впливає як на ВВП, так і на економіку в цілому. З 2014 року триває інтенсивний процес переорієнтації національного експорту та імпорту з традиційних офшорних держав. Після Революції Гідності з прийняттям і підписанням нової угоди про мінімізацію податків українські компанії продовжують знаходити безпечніші та прибутковіші податкові гавані [26].

Нинішній уряд, схоже, активно займається реформуванням інвестиційного клімату. Проаналізуємо показники прямих інвестицій в Україну (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Прямі іноземні інвестиції в(з) Україну(и) за період 2017-2021 років,
млн. дол.**

Показник	Роки					Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2017	2018	2019	2020	2021	2021/2017	2021/2020	2021/2017	2021/2020
ППІ в Україну	3810	3692	4455	5860	-868	-4678	-6728	-122,78	-114,81
ППІ з України	16	8	-5	648	82	66	-566	94,77	112,65
Сальдо	3794	3684	4460	5212	-950	-4744	-6162	-125,04	-118,23

Джерело: [33]

Дані табл. 2.1 зазначають, що потоки інвестицій в Україну в 2021 році досягли -868 млн. дол. США, що можна пояснити тим, що відбувається вилучення інвестицій і частково змінилась методологія обрахунку. Також можна вказати на те, що майже впродовж усіх досліджуваних років (за винятком 2021 р.) прямі іноземні інвестиції в Україну були більшими за інвестиції з України, що свідчить про те, що Україна має обмежені можливості для здійснення інвестування. У період з 2017-2020 роки всього в Україну надійшло близько 2050 млн.дол. інвестицій, тоді як з України 632 млн.дол., що являється на 1418 млн.дол. менше. Можна стверджувати, що більшість ППІ в Україну надходило з офшорних зон, як поверненні раніше вкладення [35].

Джерела іноземних інвестицій мають тенденцію до диверсифікації. В трійці «офшорних лідерів» - Нідерланди, які являються одним з найбільших інвестором в Україні, інвестувавши в 2021 році 96,1 млн доларів США. Але

Нідерланди – є прикладом однієї з сучасних європейських податкових гаваней, тому надходження коштів може бути не інвестиціями громадян Нідерландів, а поверненнями коштів в Україну не чим іншим, як « відмиванням коштів ». Попри конфлікт на сході України, Росія, була другим за величиною інвестором в нашу державу, інвестувавши 495 млн доларів США. Проте більша половина припливу ПІІ в 2021 році прийшла з країн ЄС, включаючи Кіпр, Латвію, Великобританію і Польщу.

Згідно аналізу відтоку коштів з України ми бачимо, що станом на 2017-2021 роки частка цих грошей, в основному, надходила в Кіпр, Британські Віргінські острови, Беліз, ОАЕ та Вануат. Згідно з таблицею 2.2 у Кіпр прибуло 91,9% всіх інвестицій з України, що незважаючи на падіння загального обсягу інвестицій у 2021 в порівнянні з 2017 на 0,5% – зросла на 0,5%.

Таблиця 2.2

**Надходження інвестицій з України підприємствами 2017-2021 рр.,
млн..дол.США**

Країни світу	2017	Структура, %	2018	Структура, %	2019	Структура, %	2020	Структура, %	2021	Структура,%
Нідерланди	60,9	1	72,5	1,2	95	1,2	95,4	1,5	96,1	1,5
Латвія	11,2	0,3	10,7	0,3	12,3	0,4	11,8	0,3	11,3	0,3
Росія	122,8	4,5	144,8	4,6	150,3	4,7	117,7	4	495,6	4,1
Кіпр	5923,8	91,4	5930,8	91,5	5933,5	91,7	5940,1	91,8	5941,4	91,9
Польща	50,2	1	48,7	0,9	43,2	0,7	42,8	0,6	41,7	0,6
Німеччина	2,3	0,2	2,7	0,3	2,5	0,3	2,6	0,3	2,8	0,3
Венуат	52,1	2,2	52,5	2,2	53,4	2,3	54,1	2,4	55,2	2,3
Британські Віргінські острови	51,3	2,1	53,2	2,2	54,2	2,3	55,1	2,4	55,8	2,4
США	0,5	0,01	0,6	0,01	0,3	0,01	0,4	0,01	0,5	0,01
ОАЕ	56,4	2,3	56,7	2,3	57	2,3	57,1	2,3	57,3	2,3
Беліз	58,9	2,4	59,1	2,5	59	2,5	58,8	2,5	58,9	2,5
Франція	0,1	0,05	0,2	0,05	0,1	0,05	0,1	0,05	0,1	0,05
Інші країни	44,1	2	42,1	1,9	42,8	1,3	42,9	1,3	41,3	1,3

*Джерело [12]

Такі інвестиційні потоки на Кіпр свідчать про відмивання коштів в офшорах та ухилення від сплати податків українських бізнесменів та

чиновників. Дана діяльність повинна контролюватися урядом України та відслідковуватися, адже наша держава недотримує сотні тисяч податків від такої діяльності.

Кіпр є найпопулярнішою офшорною зоною для українських підприємств, які співпрацюють з державою. Всього таких компаній понад 140. У список таких компаній, бенефіціарами яких є кіпріоти, входять заводи, забудовники, фармацевтичні компанії та інші. Багато з них пов'язані з українськими олігархами. Кіпр завжди був одним із основних джерел інвестицій в Україну. Загалом пільги можна розділити на кілька груп: захист активів, оптимізація оподаткування, пільга на безподаткове відчуження. Роялті, дивіденди та відсотки, які Україна сплачує Кіпру, взагалі не оподатковуються. Злиття та поглинання можуть бути звільнені від податків [18].

Чотирнадцять найбільших підприємств та компаній, які займаються оптовою торгівлею, мають різноманітні напрямки роботи, але половину з них об'єднує одне – вони пов'язані з офшорами. Про це свідчать результати дослідження платформи з перевірки контрагентів YouControl.

За допомогою цього, проаналізовано дані по виручці компаній за 2021 рік і сформувано топ-14 представників ринку оптової торгівлі. До переліку входить багато загальновідомих підприємств з гучними іменами. Більшість з них торгують продуктами харчування. При цьому більша половина з них причетні до офшорів через власників або бенефіціарів. Як не дивно найбільш популярними для цих компаній став Кіпр – з якими пов'язані вісім компаній, три – мають зв'язку зі Беліз, одна – з ОАЕ, Вануат та Британськими Віргінськими островами.

Так, згідно таблиці 2.3, відома в Україні кондитерська компанія «Конті» зареєстрована в грудні 2014 року на Британських Віргінських островах, основними власниками якої є брат Ріната Ахметова Борис Колесніков. Компанія має не менше 22 мільярдів доларів дивідендів, вона офіційно платить податки Британським Віргінським островам і не приховує цього.

Таблиця 2.3

Список офшорних підприємств України, які мають значний відтік капіталу в офшорні зони за 2021 рік

Офшорне підприємство	Відтік капіталу за 2021 р.	Офшорна зона
«Конті»	22 млрд.дол	Британські Віргінські острови
Roshen	1, 6 млрд.дол.	Кіпр
АТ «Дніпроазот»	650 млн.дол.	Кіпр
Тедіс Україна	500 млн.дол.	Кіпр
"Кременчуцький сталеливарний завод"	900 млн.грн	Кіпр
"Амадеус Ко"	1 млн.грн.	Кіпр
"Сімбол Системс"	300 млн. грн	Кіпр
“Айкюжн ІТ”	385 млн.грн.	Кіпр
“Альфатех”	200 млн.грн.	Кіпр
“Час мрій”	157 млн.дол.	Беліз
ТОВ “Ліки України”	140 млн.грн.	Беліз
“Лауж-ФМ”	200 млн.грн.	Беліз
“Телекомунікаційні технології”	374 млн.грн.	ОАЕ
“Центральний універмаг”	175 млн.грн.	Вануат

Джерело: [8]

Є багато офшорів, які зареєстровані на відомих українських політиків та їхніх родичів. Наприклад, син колишнього прем'єр-міністра Миколи Азарова Олексій володіє компанією на Кіпрі, яка була зареєстрована в 2012 році за правління Азарова і пов'язана з Conti. Також є і офшори зареєстровані на президента Петра Порошенка, Бориса Ложкіна, экс-прем'єр-міністра Павла Лазаренка, мера Одеси Геннадія Труханова, який числиться там, як громадянин Росії [48].

Пропоную дослідити фінансову сторону офшорної діяльності компанії Roshen, яка в 2017 році перевела на рахунки голландської Roshen Europe у вигляді дивідендів як мінімум 1,6 мільярдів доларів. Досліджено, що в

структуру корпорації «Рошен» входять голландська Roshen Europe, кіпрська Confectionary Investments і люксембурзька Roshen Group, і побудована вона на основі ТОВ «ЦЕКК», яка на 85% належала «ЗНКІФ Прайм Ессетс Кепітал» і була внутрішнім офшором.

Ці фонди сплачують податок на прибуток і через них можна легко виводити дивіденди з компаній України, як відомо в ЗНКІФ «Прайм Ессетс Кепітал», хоча податки не були сплачені, але вивести гроші з України було не так просто. З цього випливає хитра схема, наприкінці 2016 року «ЦЕКК» розподілила своїм акціонерам дивіденди на суму 1,1 мільярда 539 тисяч доларів. США, а 85% цієї суми буде перераховано на рахунок компанії Roshen Europe B.V., якій належить 85% акцій Roshen. Виведення дивідендів тривало 9 місяців, в основному через обмеження НБУ на купівлю валюти. Сума понад 9 мільйонів доларів була перерахована на рахунок голландської компанії Roshen Europe B.V [37].

Також до 2021 року в корпорації Рошен був достатній нерозподілений прибуток в розмірі 1,6 млрд. грн. і 85% від якого було переведено до Roshen Europe B.V., а саме 1,1 млрд. грн. Варто наголосити, що мінімізація сплати податків на прибуток в Україні при перерахунку коштів до Roshen Europe B.V., виявилися можливою тільки завдяки підписаній між Україною та Королівством Нідерланди «Конвенції про уникнення Подвійного оподаткування та попередження податкових Ухилення Стосовно податків на доходи и майно. [48]

Саме через дану конвенцію Roshen Europe B.V. була зареєстрована в Голландії, а переведені кошти до Roshen Europe B.V. йдуть в Кіпр та Люксембург на рахунки Confectionary Investments і Roshen Group відповідно. Подібну схему по відмиванню коштів мають більшість українських підприємств, до прикладу відома українське підприємство АТ «Дніпроазот» (табл. 2.3).

Відомо, що більшість акцій належить компаніям, зареєстрованим в офшорних зонах, що свідчить про відтік великих фінансових ресурсів за кордон

та ухилення від сплати податків в Україні. Компанія сміливо користується схемою корпорації Roshen, оскільки побудована за таким же принципом [49].

Якщо більш детально розглянути діяльність великих українських підприємств та проаналізувати їхні фінансові потоки, ми можемо бути більш ніж впевнені, що ниточки поведуть в офшорні зони, і виявиться, що наша держава недоотримує мільярдні податки.

Серед заводів із «кіпрськими» зв'язками – «Кременчуцький металургійний завод» Сергія Тігіпка, який продав «Укрзалізниці» запчастини до потягів на 900 млн грн, а потім гроші закінчилися, ставши інвестицією на Кіпрі. Компанія Amadeus, яка володіє вертодромом Януковича і судиться з АРМА, також зареєстрована на Кіпрі. Національна суспільна телерадіокомпанія України якось за 1 мільйон гривень. У 2017 році вона орендувала центр "Парковий" за 1 млн грн.

У 2019 році Полтавська міська рада доручила компанії Symbol Systems запровадити електронний квиток у громадському транспорті. Як повідомляє Poltavskie.TV, компанія фігурує у кримінальних справах за статтями про фінансування тероризму та легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, і має дивіденди у розмірі 300 мільйонів гривень [17].

ІТ-компанію «Айкюжн ІТ» створили у 2015 році, за півтора місяці до першого внеску Львівської ОДА за підозрілу закупівлю розробки електронного документообігу. Компанія виграла тендери на розробку програмного забезпечення для держави на 318 млн грн. Цікаво, що у 2019 році СБУ відкрила справу проти компанії зі схожою назвою «Айкюжн», яка також мала кіпрське коріння і займалася розробкою програмного забезпечення. У списку кіпрських компаній також є вже банкрут Alfatech. Підприємство зі Слобожанського під Дніпром продало Дніпровській міськраді спецтехніку для прибирання та отримало 200 млн грн дивідендів. Компанію пов'язують з дніпровським мільйонером Вадимом Єромалаєвим.

Беліз входить одночасно до двох українських списків і “чорного списку” ЄС [19].

Підприємство “Час мрій” засноване у 2014 році, згодом бенефіціаром стала Анжеліка Пасенідоу, громадянка Белізу, країні в Центральній Америці біля Мексики. Ця Анжеліка була секретарем у кіпрській фірмі QUICKRACE LIMITED - фігурантом “газової справи Онищенка” про розкрадання 157 млн доларів оточенням Віктора Януковича: Сергієм Курченком, Сергієм Арбузовим, Олександром Онищенком. Компанія “Час мрій” з 27 торгів перемогла тільки один раз у тендері на 24 млн грн щодо надання послуг з харчування дітей Волинської області, потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

“Час мрій” разом з компаніями, з якими часто приходили на торги, фігурували у кримінальному провадженні: “за 201-2020 роки укладали договори на постачання харчів та надання послуг готового харчування на підставі тендерних торгів із державним сектором за бюджетні кошти, а саме із Міністерством оборони України, Національною гвардією України, Київською обласною державною адміністрацією та надалі з метою отримання надприбутку здійснюють конвертацію коштів, використовуючи розгалужену мережу транзитних та підприємств з ознаками фіктивності” [69].

Близько 140 мільйонів гривень у лютому 2019 року відправило до Белізу ТОВ «Ліки України». Начальник управління комунального майна Чернігівської обласної ради Андрій Бунін за зухвалою схемою передав у власність компанії комунальне підприємство Чернігова «Ліки України». Серед бенефіціарів ТОВ «Ліки України» є компанія в Белізі, яка зареєстрована за тією ж адресою, що й фірма, на яку агрорейдери у 2019 році скопіювали кропив'яну компанію ТОВ «Нива-2010». Серед інших бізнесів у Белізі – бізнес олігарха-втікача Сергія Курченка. Наприклад, ДП «Лауж-ФМ», український видавничий дім «Медіа Холдинг» і «Укрполіграфмедіа». Їх бенефіціаром є Бредлі Метью Адріан з Белізу. У вересні 2019 року Печерський районний суд Києва передав медіаактиви бізнесмена-втікача часів экс-президента Віктора Януковича Державному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів [9].

Об'єднані Арабські Емірати включені в "чорний список" ЄС і український список № 1045. Одеська компанія "Телекомунікаційні технології" була створена в 2001 році і зареєстрована на кіпрську компанію "Panoramicbit Limited", бенефіціаром якої є Павло Мараховський і в. однойменна компанія "Panoramicbit Limited", зареєстрована в Дубаї (ОАЕ), має на рахунках 374 млн грн. Павло Мараховський – керівник проекту «Розумне місто» та відповідальний за інновації виробника електропобутової техніки Infomir Group. Компанія виграла десятки тендерів на поставку лічильників по всій Україні. Він також фігурує у кримінальній справі про розкрадання коштів на ремонт трагічного табору "Вікторія" [47].

Тихоокеанська держава поблизу Австралії Вануату також одночасно входить до двох українських списків і "чорного списку" ЄС. ТОВ «ЦУМ», зареєстроване в Дніпрі, має бенефіціара з Вануату, а також засновника кіпрської компанії, пов'язаної з Ігорем Коломойським. У громадському секторі держава працює лише з Дніпровським комунальним підприємством «Благоустрій міста».

Незважаючи на епідемію коронавірусу, карантинні обмеження та інші потрясіння, українські стартапи продовжували піднімати інвестиції і залучати нових інвесторів

В цілому за 2020 рік в українські стартап підприємства було здійснено інвестицій на суму близько 800 млн. дол. США. Основною країною інвесторам були США, 91,2% усіх інвестицій були здійснені інвестиційними фондами, які знаходяться і США, проте власники цих фондів росіяни і українці. (табл. 2.4).

Україна є чудовим місцем для інвестицій так як більшість стартапів, які створення в нашій державі є інноваційними компаніями, з ІТ нахилом, а дана галузь є перспективною і допоможе нашій державі взяти у курс у напрямок цифровізації бізнесу та покращення нашого бізнес-середовища [12].

Таблиця 2.4

Обсяг інвестицій в українські стартапи за країнами, млн. дол США

Стартап-компанія	Сума вкладень, млн.дол.	Компанія-інвестор	Країна-походження інвестора
Revolut	580	Technology Crossover Ventures	США
Very Good Security	60	Vertex Ventures US	США
Restream	50	Sapphire Ventures I Insight Partners	США
Mobalytics	11,25	Almaz Capital	США
Preply	10	Hoxton Ventures	Великобританія
Allset	8,25	Greycroft	США
MakeUp	8	Horizon Capital	США
Dmarket	6,5	Almaz Capital I Xsolla	США
Zakaz.ua	5	Chernovetskyi Investment Group	Україна
Reface	5,5	Andressen Horowitz I TQ Ventures	США
AllRight	5	Genesis Investments	Україна
Liki24	5	TA Ventures, Genesis Investments I Mission Tech	Німеччина, Україна і Латвія

*Джерело [15]

Найбільша кількість інвестицій за 5 років, в середньому 60% припадає на м. Київ та Київську область, де розташовані великі компанії та сконцентровані всі інвестиційні потоки. Другим за величиною є Дніпропетровська область, близько 11% та трійку лідерів по отриманням ПІІ закриває Донецька - 4% за п'ять років. Структура інвестицій в регіони України наведена на рисунку 2.1.

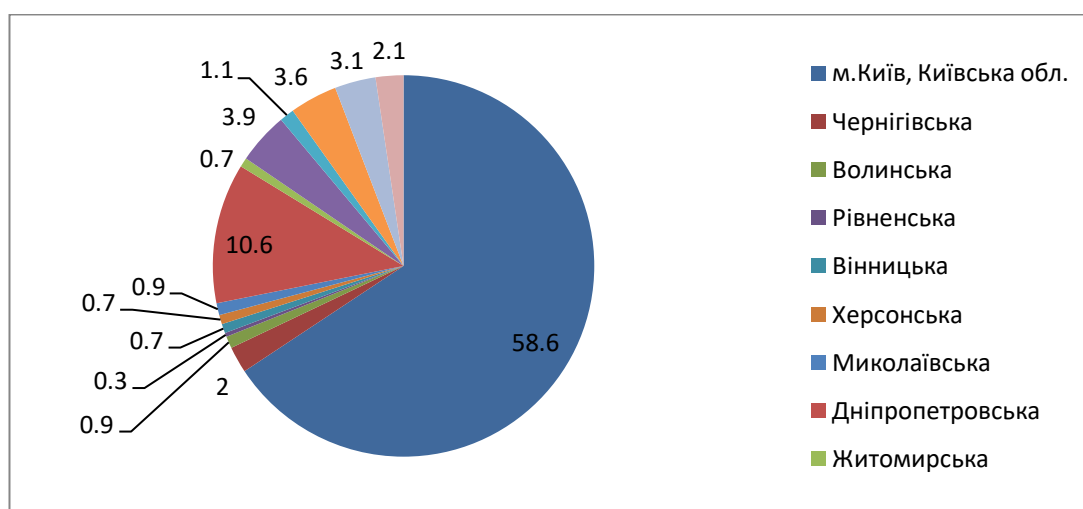

Рис. 2.1 Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за областями за період 2017-2021 років, млн. дол США

Головними секторами з точки зору залучення іноземних інвестицій в 2017-2021 роках залишалися оптова та роздрібна торгівля, ремонт автомобілів та мотоциклів, операції з нерухомістю, обробна промисловість, інформаційно-телекомунікаційна галузь і професійна, наукова та технічна діяльність [14].

Таким, чином, тіньова діяльність в Україні знаходиться на одному з найвищих рівнів, а для українських компаній звичним явищем є фінансові схеми, в результаті яких кошти витікають з України та повертаються у вигляді інвестицій іноземців тими ж українськими інвесторами, які мають компанію зареєстровану в одній з офшорних зон. Покращення інвестиційного клімату в Україні вимагає ефективної взаємодії з інвесторами, потребує впровадження щоденних реформ, таких як створення сприятливого бізнес-середовища, зміцнення довіри інвесторів до захисту капіталу є ключовим напрямком для боротьби з корупцією, захисту прав власності, підвищення прозорості обліку власності, лібералізувати репатріацію прибутку, створити антикорупційні суди.

2.2. Механізм використання офшорів ТОВ «Тедіс Україна»

Сучасна система податкового планування передбачає використання різноманітних методів, схем, засобів і механізмів, придатних для вирішення як конкретного (одноразового) завдання, так і автоматичного (повторного) застосування з метою збільшення прибутку. Одним із інструментів податкового планування є офшорна компанія. Повністю стандартизованих прикладів офшорних схем не існує, але конкретні схеми використовуються компаніями в певній ситуації з урахуванням специфіки їх діяльності. Оскільки кожна компанія унікальна і має свою специфіку діяльності, необхідні особливі підходи до складання індивідуальної схеми використання офшорних компаній [47].

ТОВ "Тедіс Україна" є правонаступницею компанії "Мегаполіс-Україна". Російська компанія "Мегаполіс-Україна" з'явилася на українському ринку в 2010-му, відразу після перемоги Януковича на виборах президента [49].

Вона належить близькому до Кремля російському бізнесменові Ігорю Кесаєву. Українська влада підозрює Ігоря Кесаєва в постачанні зброї до так званих "ДНР" і "ЛНР" і фінансуванні цих терористичних організацій.

За часів президентства Януковича компанія Кесаєва отримала монопольне становище на ринку дистрибуції сигарет. "Наглядачем" за компанією від Януковича був одеський бізнесмен Борис Кауфман.

При Порошенку компанію Тедіс-Україна підозрювали у фінансуванні терористичних організацій. Так, у 2017 році Кауфмана звинуватили в участі у фінансуванні так званих "ДНР" і "ЛНР". Згідно із заявою генпрокурора України Юрія Луценка, у 2015-2017 роках близько 2,5 мільярдів гривень було переведено в Росію через кілька компаній, зокрема «Тедіс-Україна», і «частина з них фінансувала терористичні організації «ЛНР» і "ДНР". Також у грудні 2016 року Антимонопольний комітет ухвалив рішення оштрафувати "Тедіс-Україна" на 431 млн грн за зловживання монопольним становищем на ринку тютюнових виробів [50].

У розпорядження редакції надійшли документи, які дозволяють стверджувати, що "Тедіс-Україна" реалізує схему відходу від сплати податків, яка сягає десятків мільярдів гривень. У схемі задіяний механізм іпотечного кредитування.

Як діє схема? «Тедіс-Україна» закупає продукцію у чотирьох виробників сигарет - British American Tobacco, Philip Morris International, Japan Tobacco International і Imperial Tobacco. Меншу частину закупленої «назаготовку» продукції він реалізує за офіційними договорами та сплачує податки з неї до бюджету. «Тедіс-Україна» реалізує більшу частину своєї продукції через «іпотечну» програму, реалізуючи сигарети нелегально. "Тедіс-Україна" систематично віддає тютюнові вироби під реалізацію підприємствам і ФОПам, а в заставу оформляє іпотеку на їхні об'єкти нерухомості. Ці партнери-реалізатори в офіційній фіскальній звітності ТОВ "Тедіс-Україна" не значаться. Таким чином, продаж/купівля сигарет не проходить за офіційними паперами і не підлягає оподаткуванню [47].

Тобто, замість того, щоб укласти прямі договори на продаж сигарет і платити з цього продажу податки, "Тедіс-Україна" укладає фіктивні договори на іпотеку з місцевими магазинами, і ні магазини, ні сама "Тедіс-Україна" не оплачує в бюджет ні копійки. За грубими підрахунками, "Тедіс-Україна" приховує від податків виручку на суму 20 млрд гривень на рік.

Хоча на офіційному сайті ТОВ «Тедіс-Україна» є новина про те, що компанія займає 50 місце в рейтингу найбільших платників податків за підсумками 2020 року, аналіз фінансових результатів компанії за цей же рік викликає здивування.

Так, при чистому доході від реалізації продукції в 54,85 млрд грн, чистий прибуток "Тедіса" складає лише 244,46 млн грн. у 2020 році, тобто бізнес працює з рентабельністю близько 0,5%, коли у 2017 році він складає 300,98 млн.грн. при виручці в 40,35 млрд.грн.. Вже одного цього достатньо, щоб запідозрити компанію у якійсь нещирості фінансової звітності (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Основні показники звітності ТОВ "Тедіс Україна" за 2017-2021 рр.

Звітність ТОВ "Тедіс Україна" за 2017-2021 рр.					
	2017	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	40,35	42,18	45,11	54,85	60,45
Валовий прибуток	3,1	4,2	2,2	2,36	2,25
Інші операційні доходи	25412	29635	33569	39 251	208 597
Адміністративні витрати	250369	301259	352639	377 704	601777
Витрати на збут	666985	542896	625369	671 328	663 746
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-22598	-33658	-44125	-56 044	-132 740
Чистий прибуток	300980	263011	256985	244 457	148 649

*Джерело [49]

При чому, згідно з результатами звітності виручка з кожним роком зростає, а чистий прибуток при цьому зменшується. Судячи з рейтингу платників податків, за 2020-й рік "Тедіс" віддала в скарбницю 1,4 млрд грн, або менше 3% від своєї виручки — не дуже "обтяжливий" податковий тягар.

Розглянемо докладніше, як працює цей механізм. Розберемо на прикладі, як працює схема. Tedis купує тютюнові вироби у «великої четвірки» (British American Tobacco, Philip Morris International, Japan Tobacco International і Imperial Tobacco). Після цього він передає ці сигарети своєму партнеру ТОВ «Ганул» для продажу, а ТОВ «Ганул» заставляє своє майно «Тедіс-Україна» [50].

Варто зазначити, що офіційних документів про факт продажу або покупки тютюнових виробів між "Тедіс-Україна" і ТОВ "Ганул" - немає. Тобто, всі сигарети продаються в "темну", а гроші за товар ТОВ "Ганул" виплачує через іпотеку.

Подібна схема взаємин з роздрібними продавцями сигарет повсюдна. На рис.2.2 перелік компаній, які подібно до ТОВ "Ганул" заклали своє майно через іпотеку "Тедіс-Україна".

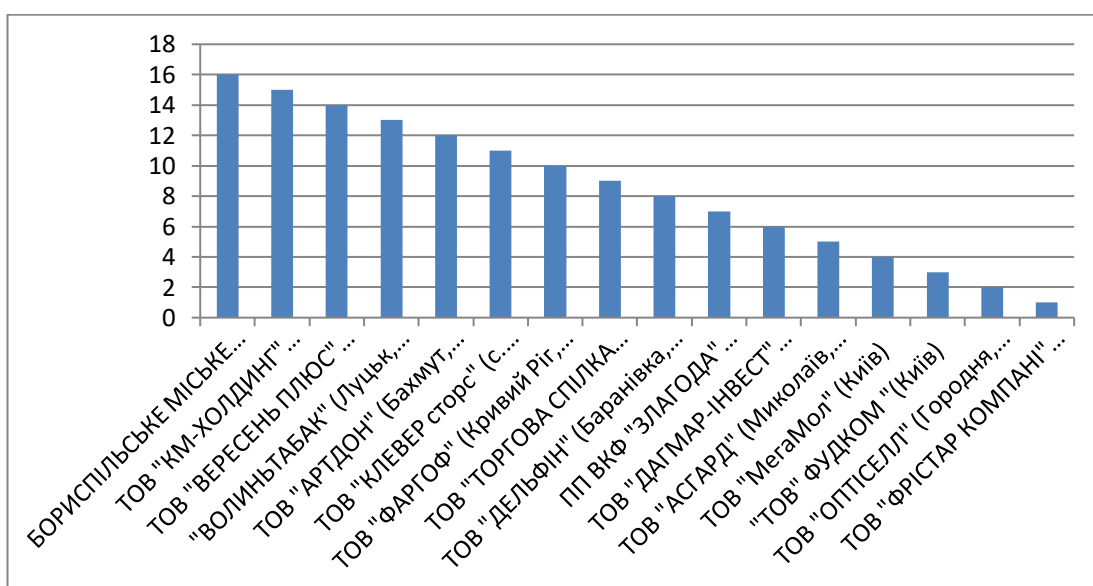

Рис.2.2 Компанії, які заклали своє майно через іпотеку "Тедіс-Україна"

По суті, «Тедіс-Україна» є одним із найбільших іпотечних кредиторів в Україні. Подібна система дозволяє виводити без оподаткування понад 20 мільярдів гривень на рік. На жаль, Зеленський не поклав край монополії та паралельному ринку сигаретної продукції, а навпаки, покращив позиції «Тедіс-Україна» на ринку та повернув імперію Кауфмана часів Януковича. "Портфель

Януковича" Борис Кауфман став новим "портфелем" Зеленського. Епоха бідності закінчилася, але закінчилася вона лише для перших людей у державі [50].

З тих пір спроб розколу тютюнового ринку в Україні більше не було, та й під час війни було не так вже й погано, проте українці, купуючи сигарети в більшості місць у роздріб, допомагають «Тедіс-Україна» заробляти гроші і брати гроші знову в офшори, мінімізуючи сплату податків з нашої країни. Не кажучи вже про те, що прибутки компанії роками йдуть в кишені олігарха Кесаєва, який виробляє зброю для армії країни-агресора.

При Порошенку компанію Тедіс-Україна підозрювали у фінансуванні терористичних організацій. Так, у 2017 році Кауфмана звинуватили в участі у фінансуванні так званих "ДНР" і "ЛНР". Згідно із заявою генпрокурора України Юрія Луценка, у 2015-2019 роках близько 2,5 мільярдів гривень було переведено в Росію через кілька компаній, зокрема «Тедіс-Україна», і «частина з них фінансувала терористичні організації «ЛНР» і "ДНР". Також у грудні 2018 року Антимонопольний комітет ухвалив рішення оштрафувати компанію "Тедіс-Україна" на 431 млн грн за зловживання монопольним становищем на ринку тютюну [48].

Через півроку після перемоги Зеленського на виборах, в жовтні 2019 го, Антимонопольний комітет України наклав на "Тедіс-Україна" і чотирьох найбільших виробників сигарет штраф в розмірі 6,5 млрд гривень за змову, яка спричинила встановлення монополії на ринку дистрибуції (продажу) тютюнових виробів. Але після особистої зустрічі Бориса Кауфмана з главою СБУ Бакановим і з Володимиром Зеленським справи у "Тедіс-Україна" пішли куди краще.

Компанія оплатила мінімальний штраф від Антимонопольного комітету та уникла примусового поділу, по суті, зберігши і зміцнивши своє монопольне становище на ринку. Навіть більше того, у вересні 2020 го року Кабмін прийняв постанову про реалізацію пілотного проекту "Національний оператор на ринку тютюнових виробів". Критерії відбору національного оператора прописані

таким чином, що під них підпадає лише одна українська компанія – вже знайома нам "Тедіс-Україна". І якщо зараз "Тедіс-Україна" контролює 70% ринку торгівлі сигаретами, то в недалекому майбутньому, ймовірно, буде контролювати всі 100%.

У свою чергу «Тедіс», яка за своєю суттю представляє картельну змову чотирьох транснаціональних корпорацій, збереженням монопольного становища руйнує систему контролю над тютюном, що була закладена державою через впровадження вимоги обов'язкового продажу тютюнових виробів не напрямку роздрібним мережам, а через дистриб'ютора. В умовах реальної ринкової конкуренції такий механізм робить реалізацію тютюнових виробів більш прозорою. Водночас «Тедіс» не обмежується лише порушенням антимонопольного законодавства. Компанія як суб'єкт лобіювання незаконними методами втручається у формування політики громадського здоров'я (викладка сигарет, мінімальні роздрібні ціни), що, крім іншого, порушує ратифіковану Україною Рамкову Конвенцію ВООЗ із боротьби проти тютюну та Керівні принципи до неї (ст.5.3) [49].

Оцінюючи можливості офшорних схем, відзначимо їхню економічну ефективність у галузі податкового планування. ТОВ «Тедіс Україна», яке використовує офшорні юрисдикції, використовуючи механізм використання офшорів, отримує суттєву перевагу у міжнародній конкурентній боротьбі, оскільки може зменшити ціни на пропоновані товари і послуги. Крім того, таке офшорне підприємство має можливість зберігати кошти на банківських рахунках, недоступних для національних фінансових регуляторів та органів податкового контролю.

2.3. Регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні

В умовах податкової реформи в Україні, спрямованої на вихід країни з економічної кризи та зміцнення статусу фінансово незалежної держави, важливе значення набуває регулювання офшорної діяльності компаній. Свідомо негативне ставлення державних органів до цього правового явища,

нерегульованість на законодавчому рівні, юридична безграмотність суб'єктів господарювання, а також використання офшорних компаній для відмивання доходів, отриманих незаконним шляхом, дають змогу стверджувати, що це багатоаспектне явище законодавець мало враховує [53].

Світовий банк підрахував кількість різних податків в Україні і поставив її на перше місце в рейтингу.

Згідно з цими даними, українські підприємства в тій чи іншій формі сплачують 135 різних податків, що пояснює популярність офшорів серед підприємців. Це абсолютний світовий рекорд, тому офшори в Україні – один із небагатьох способів отримати додаткову свободу в бізнесі та легально знизити податкове навантаження. За експертними підрахунками, за кордоном зосереджено близько 60% загальної вартості світового капіталу, туди ж проходить близько половини фінансових операцій [54].

Сьогодні проблема тіньових офшорів набула значного значення в Україні через те, що капітали не лише компаній, а й органів влади виводяться туди без повернення. Тому бізнес-план детінізації офшорних операцій має бути самостійним засобом економічного розвитку України. Незначна здатність економіки продуктивно залучати капітальні інвестиції, недовіра до влади, нестабільна макроекономічна ситуація, слабкий розвиток фінансового ринку створюють некомфортні умови для залучення капітальних інвестицій. У результаті інвестори розміщують свої кошти в більш сприятливому торговому середовищі. Ситуація в Україні підтверджує необхідність пошуку організаційно-правового механізму регулювання діяльності офшорних компаній, які здійснюють злочинні операції задля власного прибутку.

Українське законодавство приділяє значну увагу питанням податкового планування, зокрема спрямовує зусилля на врегулювання агресивного планування оподаткування діяльності офшорних підприємств. Поміж далекосяжних шляхів вирішення проблем, пов'язаних з розвитком та функціонуванням таких підприємств та компаній, в основному, виділяють:

- максимальну відкритість всіх даних щодо власників офшорних підприємств, особливо політиків, чиновників та членів їх сімей.
- всі офшорні компанії, які беруть участь у державних тендерах, або є контрагентами підприємств з державною власністю, мають публікувати інформацію щодо своїх кінцевих бенефіціарів (власників). У випадку, якщо власником є публічна особа, такі угоди з такими компаніями мають визнаватися нікчемними.
- необхідність створення окремого підрозділу в Національному антикорупційному бюро, який повинен сконцентрувати всі інформаційні потоки про діяльність офшорів та участі в них публічних осіб.
- контроль іноземних компаній має розповсюджуватися на першому етапі на незначну кількість компаній - до 500, які мають бути відібрані за чіткими критеріями розміру капіталізації та/або обсягів діяльності, з подальшим розширенням об'єктів контролю [57].

Законодавство передбачає застосування більш суворих заходів для моніторингу та контролю за офшорним фінансовим сектором, вводить спеціальні штрафи та суворі санкції проти компаній, а також країн, куди спрямовуються кошти, у разі порушення встановлених правових стандартів щодо боротьби з проти незаконних фінансових операцій з метою відмивання грошей та одержання злочинного прибутку.

Не менш важливим є використання факторингу, який дозволить вітчизняним експортерам отримувати достовірну інформацію про фінансово-економічний стан іноземних партнерів напередодні укладання експортних контрактів та обов'язкового стягнення винагороди за експорт товарів, які матимуть позитивний вплив на стан національної економіки. Основним засобом боротьби із загрозою запобігання поширенню офшорних механізмів в Україні наразі обрано додаткове оподаткування офшорних операцій шляхом включення 85% вартості товарів (робіт, послуг), придбаних у нерезидентів, які мають офшорний статус, до склад валових витрат [57].

Переймаючи також досвід інших країн Україна вважає за доцільне зарахувати реалізацію плану BEPS, котрий включає системні рекомендації стосовно протидії розмиванню бази оподаткування. Перші спроби в напрямку часткового втілення цього плану уже реалізуються в Україні, хоча існують певні суперечності щодо доцільності їх впровадження. Україна продовжує вивчати зарубіжний досвід правового-нормативного регулювання планування оподаткування офшорних підприємств та з часом має визначати доцільність імплементації правил стосовно обмеження планування оподаткування і ступінь їх впливу на економічні інтереси держави. Загалом всі механізми регулювання офшорних підприємств в Україні свідчить про те, що ефективність антиофшорних заходів наряду залежить від ефективності правової системи в цілому, а ще більше – від правової свідомості, фінансової дисципліни та соціальної відповідальності населення та бізнесу в країні. Нестача усіх цих факторів робить боротьбу з офшорами та їх власниками складним і тривалим процесом, що навряд чи завершиться скоро. Проте процес трансформації національної системи офшорних фінансових центрів під тиском влади уже розпочато, і він може стати одним з трендів розвитку сучасної глобальної економіки [73].

Останнім часом, особливо з початком війни в Україні (2022), влада дуже стурбована діяльністю офшорів, оскільки більшість коштів спрямовується до «податкових гаваней». Тому зараз реалізуються нові підходи щодо боротьби з діяльністю компаній, які займаються офшорною діяльністю. Актуальними та важливими для економіки держави загалом є заходи, які вже починають впроваджуватися та спрямовані не лише на подолання негативних наслідків офшоруння, а й на регулювання діяльності офшорних підприємств. До них належать:

- урегулювання взаємозв'язків між органами, які здійснюють валютний контроль;

- введення змін до Закону України «Про господарські товариства», а саме: додати до нього нову частину, яка б регулювала роботу офшорних компаній»;
- прискорення затвердження законів України «Про легалізацію коштів, здобутих злочинним шляхом» та «Про повернення капіталів, вивезених з України»;
- розробка продуктивного виду контролю для Національного банку України та Міністерства фінансів України за грошовими операціями в країні;
- стимулювання безготівкового грошового обороту;
- прийняття змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» з фіксацією системи реєстрації офшорних компаній;
- поширити обмеження щодо нерезидентів з офшорним статусом на всіх нерезидентів, які знаходяться на теренах «податкових гаваней»;
- викриття і призупинення функціонування кримінальних груп у галузі банківської діяльності, регіональної економіки, де зосереджені чималі можливості для боротьби з відмиванням коштів, отриманих кримінальним шляхом;
- перетворення захисту прав акціонерів, інвесторів, а також кредиторів на державний пріоритет [69].

Незважаючи на економічну привабливість офшорних зон для бізнесменів, проведення операцій з ними негативно впливає на економіку України, оскільки в результаті держава позбавляється величезних сум, які не надходять до державного бюджету. Ситуація ускладнюється ще й тим, що в Україні немає законодавчої бази для регулювання операцій з офшорними юрисдикціями [46].

Для співпраці з різними міжнародними компаніями в сучасному світі бажано мати якнайкращу репутацію, яка може істотно змінитися завдяки відкритості та швидкості поширення інформації. Репутація впливає на умови ведення бізнесу, наприклад, отримання додаткових бонусів за здійснення платежів, тому для отримання конкурентних переваг від компанії необхідно

надавати якомога більше правдивої інформації про себе, щоб запевнити партнера у своїй стабільності. , надійність, соціальна відповідальність та розширення співпраці [43]. Співпраця з офшорними зонами призведе до погіршення репутації, а також до небажання або відмови продовжувати співпрацю потенційних партнерів і зниження економічного життя компанії, оскільки офшори змушують нас несвідомо сумніватися в легальності отриманих коштів.

Проблематику регулювання офшорних підприємств необхідно вирішувати не тільки на законодавчому рівні країни, але й на глобальному, за участю інших країн, міжнародних організацій, з метою створення спільної законодавчої бази та гармонізації податкової системи і системи штрафів для скорочення відтоку капіталу з держави [66].

Роль держави може проявитися у розробці стратегії офшорної діяльності під українською юрисдикцією, формуванні сприятливих умов для розвитку бізнесу: децентралізація податкової системи, спрощене подання податкової та бухгалтерської декларацій, мінімальна особиста присутність в органах влади. , послаблення податкового тиску на інвестиційну діяльність, формування соціально справедливої податкової системи [67]. Реалізація програми розвитку офшорних зон на території України позитивно вплине на зростання конкурентоспроможності національних суб'єктів господарювання: малого та середнього підприємництва за рахунок використання національних офшорних зон з метою оптимізації фінансування потоків, т.к. а також створення нових груп платників податків, які складатимуться з осіб, зареєстрованих в офшорних центрах.

Отже, на сьогоднішній день одним з найважливіших завдань будь-якої держави є правовий контроль за офшорною діяльністю. Необхідно, щоб законодавство постійно вдосконалювалося, тоді 152 офшорні зони почнуть використовуватися лише як легальний інструмент для мінімізації оподаткування. Щодо перспективи створення офшорної зони в Україні, то до цього питання слід підходити дуже обережно, адже якими б привабливими

вони не були, не можна недооцінювати ризики, пов'язані з їх створенням та функціонуванням.

Висновки до II розділу

Таким, чином офшорна діяльність українських підприємств знаходиться на одному з найвищих рівнів і звичним явищем для українських компаній є фінансові схеми, в результаті яких кошти витікають з України та повертаються як інвестиції іноземцям тими ж українськими інвесторами, які мають зареєстровану компанію в одній з офшорних зон. Найбільша кількість інвестицій за останні 5 років значно зросла, в середньому 60% припадає на місто Київ та Київську область, де розташовані великі компанії та де зосереджені всі потоки інвестицій.

Проаналізувавши інвестиційні потоки з України, доведено, що Кіпр є найпопулярнішою офшорною зоною українських підприємств, які співпрацюють з державою. У списку таких підприємств з бенефіціарами з Кіпру є заводи, забудовники, фармацевтичні компанії та інші. Чотирнадцять найбільших підприємств та компаній, які займаються оптовою торгівлею, мають різноманітні напрямки роботи, але половину з них об'єднує одне – вони пов'язані з офшорами. Серед них відоме підприємство "Тедіс Україна", яке є правонаступником компанії "Мегаполіс-Україна" [49].

ТОВ «Тедіс Україна», яке використовує офшорні юрисдикції, використовуючи механізм використання офшорів, отримує суттєву перевагу у міжнародній конкурентній боротьбі, оскільки може зменшити ціни на пропоновані товари і послуги. Крім того, таке офшорне підприємство має можливість зберігати кошти на банківських рахунках, недоступних для національних фінансових регуляторів та органів податкового контролю.

Таким чином, сьогодні проблема прихованих офшорних операцій набула значного значення в Україні через те, що туди безповоротно вивозяться не лише корпоративні капітали, а й державні. Тому бізнес-план детінізації офшорних операцій має бути самостійним засобом економічного розвитку України.

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УКРАЇНІ

3.1. Шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України

Офшорні зони привабливі сприятливим валютно-фінансовим режимом, відсутністю або мінімальними податковими ставками, високим ступенем захисту комерційної та банківської таємниці, лояльним державним регулюванням. Проте їхнє існування деструктивно впливає на країни-донори капіталу та зазнає значних втрат через відсутність податкових надходжень до бюджету, неконтрольований вивіз капіталу за кордон, а також посилення розкручування економіки та корупції [66].

Зауважимо, що використання офшорних компаній з метою ухилення від сплати податків дозволяє компаніям ухилятися від сплати податків і зборів всередині країни, знижує ризики браконьєрства, спрощує судовий захист своїх майнових прав та інтересів, а також дозволяє фінансовим результатам політичної корупції звести нанівець. Бути передані за кордон.

Державна податкова служба України, проаналізувавши зовнішньоекономічні операції, встановила, що переважна більшість великих українських компаній здійснюють свої фінансові операції за участю посередників, розташованих у низькоподаткових юрисдикціях, а саме в Нідерландах, Кіпрі та Швейцарії. Водночас офшори займають значну частку в круглих турах – інвестиціях, найбільші обсяги операцій з яких зафіксовано завдяки співпраці з Австрією, Кіпром, Нідерландами та Швейцарією.

Водночас слід зазначити, що на сучасному етапі інституційно слабким залишається контроль у сфері трансфертного ціноутворення, механізм якого за останні роки не вдосконалювався та не працює ефективно, а охоплення перевіркою компаній проведення ризикових операцій не перевищує 1%. Такий механізм контролю може являти собою колосальний потенціал у сфері боротьби та боротьби з легалізацією коштів через офшорні зони. Також незаперечним є те, що Україна досить повільними темпами запроваджує світові

стандарти податкової прозорості та обміну фінансовою інформацією у сфері протидії відмиванню коштів офшорними компаніями в «податкових гаванях». а також комплексний підхід до вирішення офшорних і закордонних питань. загалом діяльність компаній, які займаються такою незаконною діяльністю [64].

Через неузгодженість та двозначність у чинному законодавстві спостерігається безсистемна, несинхронна та розбалансована робота органів державної влади у даному напрямку. Більше того, Указом Президента України «Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон» та Законом України «Про валюту та валютні цінності» Національному банку та Кабінету міністрів України доручено розробити проект закону про міжнародну співпрацю України у сфері оподаткування, проте, таких нормативно-правових актів досі немає [71].

Водночас необхідно пов'язувати та шукати шляхи протидії відмиванню коштів офшорними компаніями України в комплексі з боротьбою з відмиванням через офшори «брудних» коштів та коштів, отриманих від корупційних діянь [71].

Найпоширенішим і часто використовуваним способом ухилення від сплати податків є спотворення та спотворення результатів фінансово-господарської діяльності, що дозволяє приховати реальні обсяги діяльності. Враховуючи постійне зростання масштабів цих злочинів, необхідно розробити та законодавчо закріпити ефективну систему протидії. У цьому контексті варто дослідити основні методи боротьби з відмиванням коштів офшорними компаніями від сплати податків.

Ефективне та розвинуте впровадження офшорними компаніями системи протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, знизить рівень недоплати державою податкових надходжень до бюджету, а отже, забезпечить виконання державою своїх основних функцій та забезпечення високого рівня життя .

Рис. 3.1. Основні способи протидії ухиленню від сплати податків

Такий ефект досягається лише шляхом законодавчого закріплення жорстких заходів контролю та моніторингу офшорного фінансового сектору, запровадження спеціальних штрафів і значних санкцій для країн і компаній у разі порушення стандартів, встановлених правовими рамками у сфері протидії відмиванню грошей [72]. .

Зважаючи на значні обсяги ухилення від сплати податків та колосальні втрати бюджетної системи України через недоотримання податкових платежів, тому також необхідно виокремити такі заходи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних внаслідок ухилення від сплати податків, в офшорних зонах (рис. 3.2.).

Як бачимо, основними пріоритетними напрямками вдосконалення та забезпечення боротьби з ухиленням від сплати податків офшорними компаніями мають стати уніфікація законодавчого забезпечення, оптимізація податкового тиску, а також посилення міжнародного співробітництва.

Заходи протидії ухиленню від сплати податків

- Забезпечення мотивації суб'єктів господарської діяльності відображати реальні показники своєї фінансово-господарської діяльності
- Чітке дотримання чинного податкового законодавства
- Здійснення контрольних заходів за умисним викривленням та спотворенням відомостей щодо бази оподаткування
- Виявлення та ліквідація посередницьких афілійованих фірм, розміщених в офшорних зонах

Рис.3.2. Заходи протидії ухиленню від сплати податків офшорних підприємств

Водночас необхідно розглядати систему протидії в рамках переміщення та спостереження за національною економікою як взаємопов'язані та взаємодоповнюючі явища, які також включають заходи протидії ухиленню від сплати податків [70].

В Україні стратегічний напрямок розвитку значною мірою визначається соціально орієнтованою державною політикою, яка визначена в найближчих цілях, завданнях, напрямках і пріоритетах. Водночас, на жаль, багато реформ не дають бажаного результату. Особливого значення набувають проблеми формування та практичної реалізації ефективної державної політики в масштабах країни.

Те, що обсяг відтоку капіталу перевищує ВВП нашої країни, що за кожен рік виводиться близько 80 млрд. дол. США в офшори, дає чітко зрозуміти, що необхідно якнайшвидше переймати зарубіжний досвід щодо контролю офшорних підприємств.

По-перше, необхідно законодавчо визнати списки офшорних чорних, білих і сірих зон, складені OECD, FATF, FinCEN та іншими компаніями. Наступним кроком має бути повна заборона офшорним компаніям мати

економічні стосунки хоча б з офшорами чорної та сірої зон. З іншого боку, для покращення стану економіки та фінансової безпеки країни необхідно провести низку реформ, оскільки повністю викоринити титанів міжнародних відносин – офшорні зони неможливо, але це можливо. можна зробити їх менш привабливими для компаній [74].

Україна теж є «у тренді» щодо глобальної деофшоризації, доказом чого є зареєстрований у Верховній Раді України у 2016 р. документ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запобігання розмиванню бази оподаткування та перенесенню прибутку підприємств в офшорні зони», що передбачає впровадження правил CFC [69].

Також, Україна долучилася до Плану BEPS та взяла на себе зобов'язання імплементувати так званий Мінімальний стандарт Плану дій BEPS – обов'язкові чотири заходи з п'ятнадцяти запропонованих, а саме [68]:

- захід, спрямований на боротьбу з податковими зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних шкідливих режимів оподаткування (countering harmful tax practices);

- захід, спрямований на попередження зловживань при застосуванні конвенцій про уникнення подвійного оподаткування (preventing tax treaty abuse);

- захід, направлений на вдосконалення вимог чинних національних правових норм до документації з трансфертного ціноутворення (transfer pricing documentation and country-by-country reporting);

- захід, мета якого – підвищення ефективності механізмів вирішення спорів між країнами при застосуванні договорів про уникнення подвійного оподаткування (cross-border tax dispute resolution) [70].

Якщо задуматись, чому наше суспільство намагається уникнути податків та вивести гроші в офшори, то відповідь лежить досить поверхнево. Людина не буде ухилятися від податків, якщо вона буде бачити куди йдуть сплачені нею збори – на рівень медицини (професійний та якість устаткування), на якість

освіти, загальний стан міст тощо. Забезпечивши це, держава вже на трохи зменшить зацікавленість в офшорах.

Більшість підприємців стверджують, що податки в Україні потрібно зменшувати, що тільки це допоможе покращити економічну ситуацію. Я дотримуюся протилежного табору, який базується на принципі «показати населенню, куди йдуть податки». Звичайно, було б неправильно думати, що «офшорний» елемент можна виключити з міжнародних економічних зв'язків українських компаній, але мета нашої країни — оптимізувати кількість капіталу, який виходить за кордон. Якщо відтік капіталу зменшиться хоча б на третину, він становитиме додатково 26 мільярдів доларів. Ці додаткові кошти (які, в принципі, мали бути в державному бюджеті) дозволять погасити державний борг у досить короткий термін, покращать стан ВВП і забезпечать економіці певну стабільність у такому важкий час для українців [55].

Зі стабільністю економіки прийде менш похитний валютний курс, понизиться й темп інфляції, комплексне покращення цих показників призведе до покращення стану фінансової безпеки України. Тобто програма деофшоризації українських підприємств має базуватись на кількох системних принципах:

- кардинальне покращення умов для здійснення економічної діяльності, включаючи інституціональну та політичні реформи;
- посилення у відповідності до міжнародної практики ступеня відповідальності за порушення податкового законодавства;
- забезпечення транспарентності всіх економічних підприємств, діючих в Україні;
- вихід на якісно новий рівень міжнародної співпраці з обміну податкової інформації та по розкриттю фіскальних порушень [59].

Таким чином, виходячи з вищеперерахованих принципів, можна сформулювати конкретні пропозиції щодо протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України. Перш за все, є необхідність у змінні

відношення факторів, які сприяють залученню та вилученню капіталу з країни офшорними підприємствами. Для цього необхідно покращити умови ведення бізнесу, створити сприятливий інвестиційний клімат як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Ці зміни носитимуть системний характер і передбачатимуть: підвищення прозорості судових процесів, стабільність законів та неухильність від них, належний захист власності, розвиток фінансової інфраструктури, відновлення довірчих стосунків населення з владою та багато іншого.

3.2. Можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств

Щоб мінімізувати податки та захистити свій капітал, більшість українських підприємців використовують офшори майже у всіх видах діяльності та в усіх країнах. Як відомо, вперше українські бізнесмени мали можливість відкрити офшорні компанії в 1991 році, однак Україна досі не визначилася з юридичним оформленням офшорних зон, умовами та необхідністю їх використання. Відповідно, така правова невизначеність та відсутність законодавчого регулювання не дозволяють говорити про створення ефективного механізму функціонування офшорної діяльності в державі [20]. В Україні розвиток нормативно-правової бази регулювання офшорної діяльності займає особливе місце, оскільки офшорні юрисдикції є основними суб'єктами інвестування економіки країни. Реформи в галузі економіки, які проводяться останніми роками в Україні, надали можливість виходу на світову арену підприємствам різних форм власності, що, в свою чергу, призвело до підвищення ефективності виробництва. самі компанії, але створили проблеми державі. В основному це відбивається на зменшенні податків у державну скарбницю.

В останні роки економіка країни пережила стрімку втечу капіталу в офшори. Бажання інвесторів вивести кошти з України можна пояснити неефективною державною політикою. Оскільки зробити Україну великою

офшорною зоною неможливо через високий рівень оподаткування та несприятливі державні умови для ведення бізнесу, законодавча база ще не готова для ефективного механізму функціонування офшорного бізнесу в Україні. Очевидно одне – поки в Україні не будуть створені комфортні умови для ведення бізнесу, додаткові інвестиції в нашу країну не прийдуть, але й відтік вітчизняного капіталу не припиниться [35].

Для України важливо те, що офшорні підприємства дозволяють отримати доступ до дешевих кредитів, уникнути рейдерських захоплень, корупційно-адміністративних дій з боку чиновників, недосконалість української судової системи і захистити право власності. Україна співпрацює з великою кількістю офшорних зон, зокрема з Британськими залежними територіями, Бахрейном, Андоррою, Монако, Багамськими Островами, Каймановими Островами, Пуерто-Ріко, Ліберією, Самоа та багатьма іншими. Проте наявні офшорні зони зараз перебувають у досить скрутному становищі, адже держави, не маючи важелів впливу на них, користуються політичним тиском, мотивуючи його побоюваннями закритості банківської інформації і "відмивання" грошей, отриманих незаконними шляхами [5].

Україна входить до десятки країн з найскладнішими податковими системами. Податкове навантаження на економіку в Україні залишилося на рівні 44%, тоді як у країнах Центральної та Східної Європи, що входять до ЄС, воно становить лише 30%. Тому офшорна зона є одним із способів полегшити бізнес і легально зменшити податкове навантаження для резидентів, а також створити привабливий клімат для інвесторів. Як держава, яка ще не вступила в ЄС, Україна може зайняти нішу в офшорній зоні з надзвичайно вигідним географічним положенням і розгалуженими зв'язками з азійськими ринками, що активно розвиваються [68].

Наша країна має ресурси, розвинену інфраструктуру та трудовий потенціал, тому створення сприятливих умов для ведення бізнесу дозволить привернути увагу інвесторів, як наслідок, наблизити країну до столиці та дати їй змогу стати потужним розподільчим центром. для глобальних фінансових

потоків у майбутньому. За рахунок інвестиційних коштів буде поповнено державний бюджет, банківська система отримає достатній обсяг іноземних надходжень, геополітичний імідж країни в цілому покращить розвиток регіону (безпосередньо офшорної зони) та , в результаті вся країна буде застрахована [22].

З точки зору фізичної особи-підприємця, яка веде бізнес нелегально і оперує нелегальними капіталами, офшори сприяють розширенню його бізнесу. Ухилення від сплати податків, хабарницькі угоди, легалізація доходів від злочинної діяльності, а також побудова цілої офіційної системи для ведення злочинного бізнесу таємно - всі ці можливості пропонують офшорні компанії. У цьому випадку гостро постає питання про те, як відрізнити першу групу приватних підприємств від другої та прямі санкції проти злочинного світу, що дозволяє розвивати легальне приватне підприємництво.

У разі залучення компаній до своїх офшорів Україна отримає збільшення власних податкових надходжень, нові робочі місця, активізацію банківської та аудиторської сфер, реальний поштовх для модернізації міжнародних угод про співпрацю та унікальний рівень доступу до світових ринків наукових і технічний обмін і досвід для власних компаній [21]. Співпраця з глобальними офшорними зонами є надзвичайно важливою ознакою інтеграції у світовий економічний простір, а створення власної офшорної зони є величезним кроком не лише до фінансової глобалізації, а й основою для модернізації всіх складових економічного розвитку України. .

Основна мотивація полягає в тому, що, роблячи великий крок назустріч іноземним компаніям, держава може покращити власний інвестиційний клімат, підкреслюючи демократичні традиції шляхом ратифікації міжнародних актів. З іншого боку, взявши на себе досить серйозну відповідальність, розпочавши тривалий і складний процес створення активної офшорної зони, держава продовжить реформу податкової системи, зосередившись на податковому адмініструванні [23].

На сьогодні в Україні ще не сформована законодавча база для створення, функціонування та правового оформлення офшорних зон і компаній, які займаються цією діяльністю. Тому для створення дієвого механізму функціонування офшорного бізнесу в Україні законодавство потребує значної допомоги з боку інших країн, особливо шляхом запозичення досвіду боротьби з офшорами з країнами-членами ОЕСР для обміну досвідом у боротьбі з незаконною практикою. податкових зловживань, а також надають один одному матеріали та документи з цієї проблеми [18]. Але, незважаючи на ці зусилля, вони намагаються домовитися про прийняття спільних вказівок, спрямованих на запобігання ухилення від сплати податків і шахрайства. Зі свого боку, Швейцарське товариство захисту інвесторів виступило за створення міжнародної поліції для боротьби з ухиленням від сплати податків Інтерфінполом, податковим аналогом Інтерполу.

Фінансові юрисдикції є більш захищеними, оскільки працюють, як правило, у стабільному фінансовому полі, що робить їх гарантами захисту інтересів клієнтів, оскільки в іншому випадку вони в основному страждатимуть від обставин непереборної сили [2]. Тому створення механізму офшорних компаній має на меті отримання та використання основних переваг, таких як: забезпечення анонімності, конфіденційності; невеликі податки або їх відсутність; валютний дохід/капітал у надійних банках і стабільній країні; банківські рахунки в будь-якій валюті; можливість вільно користуватися валютою; ефективна та недорога банківська система; відсутність валютного контролю; можливість отримання дозволу на роботу та посвідки на проживання; можливість законного володіння нерухомістю за кордоном.

Хоча формування підприємств в офшорних зонах асоціюється з відмиванням тіньового капіталу, однак створення дочірніх компаній іноземними інвесторами в офшорних зонах – це ефективний механізм залучення значних іноземних інвестицій, створенням нових робочих місць, що сприяє розвитку національної економіки [40].

Якщо проаналізувати статистичні дані ОЕСР, то глобальний аутсорсинг набирає обертів. Існують різні методи боротьби з переїздами, одним з яких є контроль іноземних компаній (правила КІК). У 2015 році ОЕСР та лідери країн G20 опублікували остаточний звіт про дію №3 плану BEPS «Розробка ефективних правил СІС». У цьому звіті розкриваються основні концепції та напрямки дій у рамках розробленої концепції [55].

Принцип дії правил СІС полягає у визначенні прибутків, що передаються в офшорні юрисдикції, та оподаткуванні цих прибутків. Метою цієї концепції є запобігання ухилення від сплати податків офшорними компаніями. Реалізація правил СІС забезпечується наступним чином: контрольована іноземна компанія, зареєстрована в офшорній зоні, повинна оподатковувати свої доходи в державі контролюючої особи. Виходячи з цієї концепції, виведення прибутку за кордон стає неактуальним і не вигідним для компанії. Саме так діють правила СІС: не тільки оподатковувати виведений прибуток, а й стимулювати відмову від використання офшорів.

Для української економіки впровадження правил КІК стане ефективним механізмом боротьби з офшорними підприємствами. Прийнятий законопроект в Україні вдало вводить основні терміни концепції КІК, «контрольовані іноземні компанії» та «контролююча особа». Під контрольованою іноземною компанією розуміється юридична особа-нерезидент або іноземна структура без створення юридичної особи, зареєстрована в іноземній країні (території), що надає пільговий режим оподаткування (офшорні зони), контролюючою особою якої є резидент України [52].

Контролююча особа-резидент України – це юридична або фізична особа, яка безпосередньо та/або опосередковано володіє корпоративними правами контрольованої іноземної компанії у розмірі 50% і більше; або її доля такої участі в контрольованій іноземній компанії перевищує 10%, якщо доля участі всіх резидентів України у цій контрольованій іноземній компанії складає 50% і більше.

Також законопроект №4636 визначає певні кваліфікуючі ознаки для визначення країни, яка має офшорні зони. Контролюючі особи обтяжуються обов'язком надавати контролюючим органам відомості про КІК разом з фінансовою звітністю до 1 березня року, що настає за звітним податковим роком [47].

Ще одне питання, яке має вирішити імплементація правил КІК – це відкритість і доступність інформації про наявні КІК в українському бізнесі. Обов'язок надання такої інформації покладається на резидента України.

Відповідно до вказаного законопроекту, правила КІК не будуть розповсюджуватися на компанії, зареєстровані в країнах, з якими Україна уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування.

Загалом імплементація правил КІК може стати ефективним механізмом регулювання офшорних компаній, який би гармонійно доповнював діючі правила трансфертного ціноутворення. Однак важливо пам'ятати, що запровадження норм КІК в українське законодавство має розвиватися з урахуванням світового досвіду та українських реалій.

Ще одним заходом регулювання можна вважати обмін податковою інформацією між країнами. Повний і відкритий обмін податковою інформацією забезпечується за певними критеріями. Одна з них стосується двосторонніх угод, спрямованих на уникнення подвійного оподаткування. Будь-яка угода, учасником якої є Україна, містить положення про обов'язковий обмін податковою інформацією, що передбачає обмін між компетентними органами договірних держав інформацією про податки [55].

Протягом останніх років Україна насправді намагається боротися з виведенням капіталів в офшори, незважаючи на те, що високий рівень тінізації економіки України значно ускладнює державний контроль за рухом капіталів.

Недоліки в системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності створюють сприятливий ґрунт для поширення різноманітних схем виведення капіталів з України, які використовуються з метою ухилення від сплати податків, відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Отже, будемо сподіватися, що впровадження заходів БЕПС у розрізі правил КІК та обов'язкового обміну податкової інформації стане одним із стимулів створення механізму регулювання офшорних підприємств та стимулюватиме український бізнес відмовитися від виведення прибутків в офшори.

Висновки до III розділу

Державна фіскальна служба України, проаналізувавши зовнішньоекономічні операції, встановила, що переважна більшість великих підприємств України здійснювали свої фінансові операції із залученням посередників, які розміщені у низько податкових юрисдикціях

Ефективне запровадження офшорними компаніями системи протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, зменшить рівень недоплати державою податкових надходжень до бюджету, а отже, дозволить державі виконувати свої основні функції та забезпечувати високий рівень життя.

Перш за все, необхідно змінити співвідношення факторів, які сприяють залученню та виведенню капіталу з країни офшорними компаніями. Для цього необхідно покращити умови ведення бізнесу, створити сприятливий інвестиційний клімат як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Ці зміни матимуть системний характер і включатимуть: підвищення прозорості судових процесів, стабільність законів та їх дотримання, належний захист власності, розвиток фінансової інфраструктури, відновлення довірчих відносин населення з владою та багато іншого[28] .

Недоліки в системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності створюють сприятливий ґрунт для поширення різноманітних схем виведення капіталу з України, які використовуються з метою ухилення від сплати податків та відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Україна ще й досі не визначилася з юридичним оформленням офшорних зон, умов та необхідності їх застосування. Як наслідок, така правова невизначеність та відсутність законодавчої регламентації не дають змоги

говорити про створення в державі ефективного механізму функціонування офшорної діяльності. В Україні розвиток нормативної бази в регулюванні офшорного бізнесу посідає особливе місце, оскільки саме офшорні юрисдикції виступають основними суб'єктами інвестування в економіку країни.

Таким чином, в Україні ще не сформовано нормативно-правову базу для створення, функціонування та правового оформлення офшорних зон і підприємств, які займаються цією діяльністю. Тому для створення дієвого механізму функціонування офшорів в Україні законодавство потребує суттєвої допомоги з боку інших країн, особливо запозичення досвіду боротьби з офшорами. Впровадження заходів BEPS в частині правил КІК та обов'язкового обміну податковою інформацією стане одним із стимулів для створення механізму регулювання діяльності офшорних компаній та стимулюватиме українські компанії відмовитися від перерахування прибутку іноземцю.

ВИСНОВКИ

У даній дипломній роботі ми розглянули теоретичні засади створення та функціонування офшорі та офшорних підприємств України, а також на проаналізували механізм використання офшорів ТОВ «Тедіс Україна».

Відомо, що сьогодні офшорні зони відіграють важливу роль у сфері перерозподілу капіталу на глобальному рівні. Водночас деякі офшорні банківські центри вже спроможні конкурувати з великими світовими фінансовими центрами. Взагалі офшорна діяльність - це особлива економічна діяльність компаній, яка здійснюється в зонах пільгового оподаткування і досить слабого контролю (переважно) з боку держав. Головною умовою створення офшорних компаній є те, що компаніям заборонено здійснювати господарську діяльність на офшорній території. Тому головні офіси підприємств найчастіше знаходяться в офшорних зонах, коли філії розташовані в країнах, де є резидентом власник бізнесу.

З'ясовано, що офшорна зона є однією з різновидів існуючих вільних фінансовоекономічних зон, характерними рисами яких є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового, фіскального режиму, високого рівня банківської і комерційної таємниці, лояльності державного регулювання та сприятливої податкової системи. Що ж стосується визначення ролі офшорних компаній у системі міжнародного бізнесу, то думки дослідників кардинально розходяться.

На прикладі підприємств та компаній відомих політиків та бізнесменів України проаналізовано, що тіньова діяльність в Україні знаходиться на одному з найвищих рівнів і фінансові схеми є звичним явищем для українських підприємств, в результаті чого кошти йдуть за межі України і повертаються назад у вигляді іноземних інвестицій від тих самих українських інвесторів, які мають зареєстровану компанію в одній з офшорних зон.

Проаналізувавши діяльність та оцінивши можливості офшорних схем, доведено, що ТОВ «Тедіс Україна», яке використовує офшорні юрисдикції, використовуючи механізм використання офшорів, отримує суттєву перевагу у

міжнародній конкурентній боротьбі, оскільки може зменшити ціни на пропоновані товари і послуги. Крім того, таке офшорне підприємство має можливість зберігати кошти на банківських рахунках, недоступних для національних фінансових регуляторів та органів податкового контролю.

В усьому світі офшорні юрисдикції виступають альтернативою державам з високими податками, тому не можна однозначно стверджувати, що офшорні механізми є негативним правовим явищем. Дуже часто офшорні механізми відіграють позитивну роль для держав і тому мають право на існування. Як правило, до них звертаються суб'єкти господарювання з економічно розвинених країн. Офшорні юрисдикції стають глобально конкурентними, запобігаючи встановленню фіскальної монополії. Ліквідація офшорних юрисдикцій може призвести до запровадження підвищеного рівня оподаткування в країнах для всіх платників податків. Якщо існує заборона на операції з офшорними юрисдикціями, це може призвести до спотворення фінансових потоків і вплинути на режим вільної торгівлі в усьому світі.

Офшорні юрисдикції є спеціальним механізмом стимулювання інвестиційної діяльності і збільшення надходжень до бюджетів депресивних територій, економічний ефект в яких досягається завдяки розширенню бази оподаткування та зменшенню податкового навантаження.

Проте, на жаль, можна констатувати, що сьогодні офшорний сектор світової фінансової системи є джерелом криз як для світової економіки в цілому, так і для національних економік країн, що розвиваються, залежно від ринкових і соціальних умов. Це пов'язано з тим, що сучасний офшорний світ ускладнюється і розглядається не лише через призму кількох незалежних держав, які реалізують своє суверенне право встановлювати власні закони та запроваджувати податкові системи, а й з розумінням факту формування кількох незалежних держав. мережі впливу, що контролюються основними державами світу - насамперед Великою Британією та США. Кожна з цих мереж тісно взаємодіє одна з одною. Зараз на міжнародному рівні активно борються з проблемою офшорного відмивання грошей. Такі організації, як OECD, FATF та

інші, проводять досить ефективну антиофшорну політику, яка дозволяє обмежувати та регулювати потік коштів, запобігаючи їх виходу за кордон. Ці міжнародні інституції пропонують рекомендації щодо розвитку національного законодавства, прийняття податкових угод, обміну фінансовою інформацією між країнами, активізації міжнародного співробітництва та боротьби з незаконним відмиванням грошей.

Таку політику контролю за діяльністю з офшорними зонами Україні необхідно впроваджувати, тому що за існуючих темпів відтік капіталу буде лише збільшуватися, а отже, погіршуватиметься рівень фінансової безпеки. Реформи потрібно проводити, щоб стимулювати свідомість населення щодо сплати податків. Нарешті, покращенню сприятиме розуміння того, що не потрібно уникати податків, переміщуючи капітал за кордон. З податковими надходженнями оптимізуються основні економічні показники, що характеризують фінансову безпеку. Тому антиофшорна політика повинна бути реалізована якнайшвидше, щоб покращити стан фінансової стабільності.

Відтік національного капіталу в офшорні зони відбувається головним чином через переважаючий несприятливий інвестиційний і фіскальний клімат. З цієї причини вітчизняні та іноземні інвестори розміщують кошти в інших країнах, які характеризуються більш сприятливими умовами. Сьогодні існують різні можливості для переміщення української економіки. Як показує світовий досвід, домогтися повного переселення, по-перше, неможливо, друге, не потрібно. Необхідно оптимізувати використання офшорних зон, щоб була користь для бізнес-сектору, але при цьому не було загрози фінансовій безпеці держави.

Стабільний стан фінансової безпеки України можливий за умови запровадження системної реформи, яка сприятиме створенню привабливого інвестиційного клімату та основою бізнес-сфери, удосконаленню законодавства та дотриманню рекомендацій міжнародних організацій. У будь-якому випадку, кількість підприємств, які так чи інакше використовують схеми звільнення від податків, постійно зростає. Найбільший приріст спостерігається в офшорних

компаніях, які швидко адаптувалися до нових умов, стали більш прозорими та виявляють готовність брати участь в обміні інформацією з державними органами інших країн. Зрештою, вони стимулюють економічне зростання і розвиток конкуренції, є невід'ємною частиною глобалізації світової економіки. Але в доступному для огляду майбутньому офшорна діяльність збереже свій значний вплив на розвиток світової економіки.

Дослідження методів боротьби з ухиленням від сплати податків через офшорні зони дозволяє стверджувати, що на сучасному етапі склалися сприятливі умови для активного відмивання коштів та зросла актуальність боротьби з цим явищем. Основні заходи доцільно спрямувати на вдосконалення чинного податкового законодавства, а також розширення взаємодії та співпраці з суб'єктами боротьби з легалізацією коштів, одержаних злочинним шляхом, та податковими органами інших країн. Встановлено, що боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, неможлива без урахування міжнародного досвіду такої боротьби. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що ухилення від сплати податків передбачає використання різноманітних методів, схем та механізмів відмивання коштів через офшорні зони.

В Україні через правову невизначеність та відсутність законодавчої регламентації створення ефективного механізму функціонування офшорної діяльності підприємств є складним явищем. Розвиток нормативної бази в регулюванні офшорного бізнесу посідає особливе місце, оскільки саме офшорні юрисдикції виступають основними суб'єктами інвестування в економіку країни. Реформи в сфері економіки, які проводяться в останні роки в Україні, дали можливість виходити на світову арену компаніям з різними формами власності, що, у свою чергу, спричинило підвищення ефективності роботи самих компаній, але створило деякі проблеми державі. Недоліки в системі державного регулювання діяльності офшорних підприємств створюють сприятливий ґрунт для поширення різноманітних схем виведення капіталів з України, які

використовуються з метою ухилення від сплати податків, відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Але, оцінка впровадження заходів БЕПС у розрізі правил КІК та обов'язкового обміну податкової інформації стане одним із стимулів створення механізму регулювання офшорних підприємств та стимулюватиме український бізнес відмовитися від виведення прибутків в офшори.

Таким чином, проблема офшорів та діяльності офшорних підприємств для економіки України загострилася із набуттям нею незалежності та одержанням суб'єктами господарювання права на створення і реєстрацію дочірніх компаній за межами країни на території юрисдикцій з низьким рівнем оподаткування. Тому для України вкарай важливо створити такий механізм регулювання офшорними підприємствами, який забезпечив би фінансово-економічну стабільність країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 10 Best Tax Havens in the world. URL: <https://www.fool.com/investing/general/2016/01/03/10-best-taxhavens-in-the-world.aspx>
2. Ahmed Zoromé. Concept of Offshore Financial Centers: In Search of an Operational Definition. IMF Working Papers from International Monetary Fund. 2007. (Last accessed: 08.10.2022).
3. Argilés-Bosch J., Ravenda D., & Garcia-Blandón, J. E-commerce and labour tax avoidance. Critical Perspectives on Accounting. 2020. (Last accessed: 12.10.2022).
4. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation. IMF Working paper. 2014. № 107. P. 22–32.
5. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation / M. Cassard. IMF Working paper. 2014. № 107. pp. 22-32
6. Dirty Money and Offshore: Magnitudes and Measurements. URL: http://www.taxjustice.net/cms/front_content.php?client=1&lang=1&parent=91&subid=91&idcat=103&idart=114 (Last accessed: 10.12.2022).
7. Garcia-Bernardo, J., Fichtner, J., Takes, F. W., Heemskerk, E. M.. Uncovering Offshore Financial Centers: Conduits and Sinks in the Global Corporate Ownership Network. URL: <https://www.nature.com/articles/s41598-017-06322-9>.
8. Grundy M., Nathan A. Offshore business centres: a world survey. London: Sweet & Maxwell, 2013. 137 p.
9. Hartmann P., Maddaloni A., Manganelli S. The euro area financial system: structure, integration and policy initiatives. Oxford Review of Economic Policy. 2018 № 19 (1). P. 180–213.
10. How Capital Rules the World. Offshore Finance. URL: https://www.researchgate.net/publication/330713868_Offshore_Finance_How_Capital_Rules_the_World (Last accessed: 02.11.2022).
11. Indicators – World Bank Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>. (Last accessed: 08.10.2022)

12. McCann H. Offshore Finance. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. Report of the Working Group on Offshore Centers: Financial Stability Board, 2014. URL: <http://www.financialstabilityboard.org/>
13. Neshko R. The concept of national financial security and methods of its evaluation / R. Neshko, V. Matviychuk. *Economic and Law Paradigm of Modern Society*. 2016. P. 84-93.
14. Palan R. The Offshore World: Sovereign Markets, Virtual Places, and Nomad Millionaires. Ithaca, N.Y., L., 2003.
15. Price of Offshore. URL: http://www.taxjustice.net/cms/front_content.php?client=1&lang=1&parent=91&subid=91&idcat=103&idart=114 (Last accessed: 15.08.2022)
16. Riley A. Dealing with the offshore economy. The threat of offshore finance to the west and how to deal with it. URL: https://www.atlanticcouncil.org/wpcontent/uploads/2019/04/Dealing_with_the_Offshore_Economy_.pdf. (Last accessed: 08.12.2022)
17. The Global Financial Centres Index 22 March (2019). Longfinance. URL: https://www.longfinance.net/media/documents/GFCI_25_Report.pdf. (Last accessed: 02.11.2022).
18. The Price of Offshore. Tax Justice Network. UK. Briefing Paper. 2005. P. 1– 2.
19. The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies. Offshore Shell Games. URL: <https://itep.org/wpcontent/uploads/offshoreshellgames2017.pdf>. (Last accessed: 02.11.2022)
20. Андросова Т. И. Понятие и сущность функционирования оффшорных зон. Молодой ученый. 2017. № 14. С. 312–314.
21. Антологія офшорів: путівник український офшорній павутині. URL: https://voxukraine.org/longreads/panama/index_ua.html.
22. Апель А., Гунько В., Соколов Й. Обналичивание и оффшорный бизнес в схемах. Спб: Питер. 2016. 192 с.

23. Баймуратов М. О., Зоріна О. І. Офшорні зони у сучасному всесвіті: питання теорії та практики. Одеса: Фенікс, 2017. 174 с.
24. Вальтер А. В. Уклонение от уплаты налогов посредством оффшорных схем: некоторые теоретико-прикладные аспекты. Право и политика. 2015. № 3. С. 304–308.
25. Варналій З. С. Офшоризація – інституціональна загроза національної економічної безпеки та державності України. Публічне управління економікою України в умовах загроз державності: збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 5 грудня 2018 р.). Київ: КНЕУ, 2018. С. 7–8.
26. Васильців Т. Г., Левицька О. О., Василечко Н. В. Удосконалення інституціонального забезпечення державної політики протидії ухиленню від сплати податків з використанням офшорних юрисдикцій в Україні. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 17–22.
27. Вергун В. А., Ступницький О. І. Глобальний рівень регулювання практики створення і діяльності офшорних зон і територій. Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і заохочення іноземних інвестицій: регіональний аспект: зб. наук. робіт. Донецьк: ДНУ, 2017. 44 с.
28. Вергун В. А., Ступницький О. І. Іноземні інвестиції: офшорні зони та їх інституції в міжнародному бізнесі : навч. посіб. Київ: Київський університет, 2012. 415 с.
29. Власова В.П., Кушнір Д.В. Офшорні зони як спосіб збереження капіталу в нестабільній економічній ситуації. Електронний ресурс бібліотеки ім. Вернадського.
30. Волкова Ю. А. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 1. С. 43-48.
31. Гобела В. В. Офшоризація економіки в конструкті економічної безпеки держави. Scientific Horizons. 2020. Випуск 23, № 20. С. 109–120.
32. Гордійчук О.О. Ефективність офшорного бізнесу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_4/Gord.pdf

33. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2022).
34. Драган О., Брехов С., Нагорічна О. Удосконалення податкової системи України в контексті викликів та загроз, спричинених поширенням COVID-19. Аналітична записка. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 96 с.
35. Железняк В. Ю., Остропольська Є. В. Тенденції розвитку інвестиційних відносин України з офшорними зонами. Вісник МНТУ. Сер. Економіка. 2015. № 2 (5). С. 51–57.
36. Из истории «офшоров» или какая была теневая экономика раньше. URL: <https://homsn.com/martin/izistoriirofshorov-ili-kakaya-byla-tenevaya-ekonomika-ranshe>
37. Какие офшоры нужны Украине. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2016/04/15/589562/>
38. Карлін М. І., Борисюк О. В. Фінансові офшори : навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 239 с.
39. Карлін М. І., Івашко О. А. Інвестиційні офшори: навч. посіб. Луцьк: ВежаДрук, 2017. 292 с.
40. Косе Д. Д. Місце правового режиму оподаткування офшорної території у сфері регулювання економічних відносин / Д. Д. Косе. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 18—23.
41. Літвінчук І. А. Правове становище офшорних і вільних економічних зон : науково-практ. посібник. Київ: Видавець Фурса С.Я.; Київ: КНТ, 2006. 292 с.
42. Міністерство Фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua/ (дата звернення: 12.12.2022).
43. Мудрак Н. О. Проблеми реформування фіскально-податкової системи України у контексті деофшоризації. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:2ZxxgmSwTgJ:ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/download/594/590/+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua> (дата звернення: 04.12.2022)

44. Названы страны, через которые транснациональные корпорации чаще всего выводят деньги в офшор. URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/407220/nazvany-strany-cherezkotoryetransnatsionalnye-korporatsii-chashhe-vsego-vyvodyat-dengi-v-offshor>

45. Національний банк України. URL: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення: 12.12.2022)

46. Онищенко С. В. Бюджетна безпека України: сутність, загрози та шляхи забезпечення : монографія. Київ: Знання України, 2017. 320 с.

47. Офіційне джерело: «Схема на 20 млрд.гривень: як тютюновий монополіст унікає оподаткування». URL: <https://www.volynnews.com/ua/news/all/skhema-na-20-mlrd-hryven-iak-tiutiunovyy-monopolist-unykaye-opodatkuvann/>

48. Офіційний сайт: https://clarity-project.info/edr/30622532/finances?current_year=2021

49. Офіційний сайт: Тедіс Україна. URL: <https://tedis.ua/>

50. Оффшоры в мире: 7 ключей для понимания URL: https://ru.hromadske.ua/posts/Offshory_V_Mire_7_Klyuchej_Dlya_Ponimaniya.

51. Офшорні зони: види та особливості. Газета Вікна. URL: <http://vikna.if.ua/cikavo/68688/view>

52. Офшорні зони: види та особливості. Газета Вікна. URL: <http://vikna.if.ua/cikavo/68688/view> (дата звернення: 18.11.2022).

53. Офшорные компании : путеводитель / А. Ницевич и др. ; под ред. И. И. Мовляка. Одеса: Феникс, 2012. 83 с.

54. Підгурська О. П. Тенденції міжнародної та національної антиофшорної політики. Формування ринкової економіки в Україні: зб. наук. праць. 2019. Вип. 35, ч. 2. С. 94–99.

55. План дій BEPS: ключові аспекти для України / Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf (дата звернення: 14.12.2022).

56. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збору даних та інформації, необхідних для декларування окремих об'єктів оподаткування : Закон України № 1117-XII від 17.12.2020 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-20#Text> (дата звернення: 13.12.2022)

57. Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон: Указ Президента України від 28.04.2016 р. ф. 180/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180/2016#Text>.

58. Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запобігання розмиванню бази оподаткування та перенесенню прибутку в офшорні зони» № 4636 від 11.05.2016 р.: 62 http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59033 (дата звернення: 15.12.2022).

59. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній) № 6502 від 25.05.2017 р.. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61888 (дата звернення: 15.12.2022).

60. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку з операцій з офшорними юрисдикціями № 4413 від 13.04.2016 р.. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58712 (дата звернення: 15.12.2022).

61. Проект Закону про повернення капіталів, що перебувають та зареєстровані в Республіці Кіпр, офшорних зонах та інших юрисдикціях, звільнених від подвійного оподаткування, або тих, що мають пільговий режим оподаткування № 1112 від 28.11.2014 р.. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52532 (дата звернення: 13.12.2022).

62. Складність офшорних зон в Україні. URL: <https://forum.pravda.com.ua/index.php?topic=923744.0>
63. Столяров В. Ф., Островецький В.І. Становлення та розвиток офшорної діяльності резидентів України. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 1 (43). С. 68 – 82.
64. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. 2015. URL: <http://www.uфин.com.ua/>.
65. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://www.uфин.com.ua/> (дата звернення: 15.11.2022).
66. Токменко В. В. Сучасний стан та тенденції глобального регулювання офшорного бізнесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 8, ч. 6. С. 35–38. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_08/275.pdf. (дата звернення: 06.12.2022).
67. Удачина І. М., Новицький В. А., Борецько Н. М. Офшорний сектор світової економіки: корот. опис. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2011. 149 с.
68. Україна і план BEPS: чому офшори відходять у минуле. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/offshore/2019/10/29/652879> (дата звернення: 12.12.2022).
69. Уманців Ю. М., Швед Ю. А. Офшорне підприємництво у сучасній економіці. Київ : Атіка, 2004. 144 с.
70. Урри Дж. Офшоры ; пер. с англ. Е. Головленицыной. Москва: Дело РАНХиГС, 2017. 288 с.
71. Хейфец Б. А. Роль офшоров в глобальной экономике. Мировая экономика и международные отношения. 2018. № 11. С. 69–76.
72. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні. Економіка та держава. 2014. № 6. С. 21—30

73. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні. Економіка та держава. 2019. №6. С. 21-30.

74. Чорномаз П. О., Субачева І. С. Офшоризація економіки як економічна категорія. Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин: матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених (м. Харків, 25 березня 2016 р.). Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. С. 365-370.

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра фінансового адміністрування

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Бунечко Жанна Олегівна

Курс/група _____ ОМП-21-1

Тема курсової роботи

Використання офшорів підприємствами України

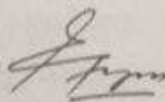
П. І. Б. наукового керівника

Прокопенко І.А.

Дата захисту 02.02.2023 р.

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,0 %.
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0 %, цитат 10,4 %.

Відповідальна особа

М. Яруш

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ОПІ «Податкове консультування»
Бунечко Жанни Олегівни
на тему: «Використання офшорів підприємствами України»

Актуальність теми. Офшорний бізнес все активніше почав проникати в нові сфери економічної діяльності й на нові ринки. Офшорна фінансова діяльність за останні десятиріччя піднялася на значно високу еходинку у світовій фінансовій системі. Особливого деструктивного впливу, в умовах сьогодення, зазнає Україна внаслідок зростання рівня поширення корупції, гнізної економіки, пришвидшення процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, особливого значення у механізмі формування негативних тенденцій яких набувають офшори. Тож на сучасному етапі особливої уваги набуває проблема дослідження діяльності офшорних підприємств у системі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Наукова новизна. У дипломній роботі автором досліджено та удосконалено перелік системних принципів офшоризації економіки України з урахуванням провідних тенденцій у міжнародно-правовому регулюванні та в контексті сучасних викликів і загроз світовому фінансовому ринку.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Студентом визначено методичні засади та проблеми діяльності офшорів та офшорних підприємств України. Розкрито передумови виникнення офшорних підприємств України. Проаналізовано методологічні аспекти функціонування офшорних підприємств. Досліджено механізм використання офшорів на прикладі підприємства. Визначено заходи та методи регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні; Охарактеризовано шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України та визначено можливості створення в Україні ефективного механізму функціонування офшорних підприємств.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, органів ДПС України.

Запропоновані студентом заходи методи регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні є практично значимими не тільки для підприємств України, але й економіки цілому.

Наявність недоліків. До недоліків роботи слід віднести незначну кількість громіздкого табличного матеріалу та малюнків в основній частині.

Загальний висновок і оцінка роботи. В цілому, дипломна робота демонструє належний рівень теоретичної та практичної підготовки її автора за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», оволодіння ним сучасними прийомами і методами оподаткування, а також свідчить про здатність до самостійної професійної діяльності за обраним фахом.

Рецензент:

к.е.н., доцент,
доцент кафедри
обліку і аудиту
Національного університету
господарства та природоко

О.В. Зінкевич

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Актуальність дипломної роботи «Використання офшорів підприємствами України» зумовлена необхідністю виявити переваги та недоліки офшорного підприємництва, котре є ефективним засобом підвищення прибутковості міжнародного бізнесу, оскільки дозволяє суттєво знизити податкове навантаження.

Мета роботи досягнута, студенткою виконані поставлені завдання, а саме: розглянуто теоретичні засади виникнення та функціонування офшорів та охарактеризовано передумови виникнення офшорних підприємств в Україні; проаналізовано функціонування офшорних підприємств в Україні; та досліджено механізм використання офшорів на прикладі ТОВ «Тедіс Україна». Заслуговує на увагу аналіз регулювання офшорної діяльності підприємств в Україні та визначені автором шляхи протидії відмиванню коштів офшорними підприємствами України.

Виклад матеріалу є логічно-послідовний та аргументований. Ілюстративний матеріал представлений таблицями та графіками. Робота містить незначні орфографічні та стилістичні помилки, які не впливають на високу оцінку проведеного дослідження. Студентка дотримувалась графіка виконання дипломної роботи. В цілому випускна кваліфікаційна (дипломна) робота може бути рекомендована до розгляду державною екзаменаційною комісією.

Робота заслуговує оцінку «відмінно»

Керівник випускної
кваліфікаційної (дипломної)
роботи

(підпис, дата)

Прокопенко І.А.

ПІБ керівника

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти

Бунечко Жанны Олегівни

(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.

Гарант освітньо-професійної
програми

(підпис)

Ізмайлов Я.О.